

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2012/13:42

Stenografiska
uppteckningar
2012/13:42

Torsdagen den 20 juni

1 § Allmänna frågor

Statsrådet Birgitta Ohlsson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 21 maj 2013

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 25 juni 2013

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Birgitta Ohlsson med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Jag inleder med att fråga om det finns några A-punkter, och det finns det inte.

Har statsrådet något att säga med anledning av rådsmötet den 21 maj?

Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Nämnden har fått rapporten, och statsministern har också varit här och återrapporterat. Jag vill dock ta upp några reflexioner från diskussionen om långtidsbudgeten. Ordföranden redogjorde för läget, och sedan gav vi medlemsstater våra synpunkter i dessa frågor.

Det har varit ett stort och generellt missnöje hos medlemsstaterna över hur Europaparlamentet har agerat, inte minst efter uppgörelsen om ändringsbudgeten nr 2 med rådet om att man inte har varit tillräckligt snabb. Det har varit mycket viktigt att de visar förhandlingsvilja.

Före mötet med allmänna rådet hade vi ett möte med de likasinnade länderna, där Sverige deltog tillsammans med Storbritannien, Tyskland, Danmark och Holland. Vi har hållit ihop i denna grupp och gör det fortfarande.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går vidare till punkt 3 om den nya fleråriga budgetramen. Den är hos oss uppsatt som en diskussionspunkt.

Anf. 4 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Som ni vet enades Europeiska rådet i februari om en flerårig budgetram. Därefter har man förhandlat med Europaparlamentet. På GAC nästa vecka är det tänkt att en uppgörelse med Europaparlamentet ska godkännas med enhällighet. Europaparlamentet väntas senare godkänna uppgörelsen vid sin session den 1–4 juli, precis före sitt sommaruppehåll.

Förhandlingarna med Europaparlamentet har dragit ut på tiden, och det är olyckligt. Det gick över hundra dagar från uppgörelsen i februari tills det blev en dialog. Det möte som skulle ha avslutats i förrgår kväll höll på till sent i går kväll. Ni har säkert läst en del medierapporter om vad som har hänt de senaste timmarna.

Enligt medieuppgifter finns det ett förslag till en uppgörelse mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen, och det är glädjande. Dock återstår det att ta reda på i detalj vad detta innebär och innehåller.

Jag vill betona att förhandlingarna inte har gått ut med vad uppgörelsen konkret består i; det har vi inte fått reda på ännu. Det som har kommit ut är de områden som har förhandlats, och de är kända sedan tidigare. Det handlar om flexibiliteten, översynen, budgetens enhällighet med mera.

Uppgårelsen ska bestå av en förordning om budgetramen, ett interinstitutionellt avtal och ett antal deklARATIONER kopplade till det.

Det vi har är alltså rena medieuppgifter. Det finns ännu ingen avrapportering till medlemsstaterna; det kommer senare.

Det är som ni vet hög tid för en uppgörelse och inte bara förslag om en uppgörelse. Här kommer vi att pressa på så att vi får ett resultat. Det handlar om att vi måste ge rimliga förutsättningar för dem som förbereder strukturfonderna i länderna. Tiden börjar rinna ut, och det behövs tydliga spelregler på den fronten.

Coreper kommer att inledas kl. 15.00 i eftermiddag, och då får vi veta mer. Det vore bra om regeringen kan få återkomma till nämnden när vi har mer information om hur det irländska ordförandeskapet avser att gå vidare inför GAC.

Anf. 5 ORDFÖRANDE:

När skulle statsrådet vilja återkomma till nämnden?

Anf. 6 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Det vore lämpligt med måndag, om det finns möjlighet. Det är upp till nämnden om det ska vara ett fysiskt möte eller ett telefonmöte.

Anf. 7 ORDFÖRANDE:

Handlar det om någon gång på måndag eftermiddag?

Anf. 8 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Ja. Jag reser till Bryssel på måndag, så det blir troligtvis statssekreterare Oscar Wåglund Söderström som kommer att ha detta möte.

Anf. 9 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Anf. 10 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Jag önskar att det blir ett telefonmöte på måndag eftersom det är snålt med tid inför mötet.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Det låter klokt. Vi lämnar punkt 3 och går över till punkt 4, Övriga frågor. Finns här något? Nej.

Då går vi till punkt 6, men här finns inte heller något. Vi tackar för informationen under denna punkt.

Jag har förstått att vi väntar med punkt 7 till sist under statsrådets föredragning.

Vi går vidare till punkt 8 om förberedelse inför Europeiska rådet den 27–28 juni 2013. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 12 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Den är uppdelad i tre delar. Låt mig börja med utkastet till Europeiska rådets slutsatser. Det är en ganska omfattande dagordning, och ett brett spektrum av frågor kommer att tas upp. Fokus kommer att vara på åtgärder för hur man bekämpar ungdomsarbetslösheten, som är hög i många medlemsstater. Jag tror att 21 eller 22 av EU:s medlemsstater fick rekommendationer vad gäller ungdomsarbetslöshet, så det är en viktig fråga.

Europeiska rådet ska vidare följa upp genomförandet av tillväxt- och sysselsättningspakten från juni 2012. Här är tanken att kommissionen tillsammans med EIB, Europeiska investeringsbanken, ska komma med en rapport om genomförandet av de 120 miljarderna i tillväxtpakten och eventuellt nya förslag. De har inte kommit ännu, men det är själva kärnan.

Regeringen betonar att det är speciellt viktigt att man satsar på den inre marknaden, inte minst ska tjänstehandeln stå i centrum. Det är viktiga nycklar för att få i gång tillväxten och öka sysselsättningen.

Jag kan också nämna att Europeiska rådet ska anta slutsatser om en tidtabell för arbete med fördjupningen av EMU. Det kommer dock inte att bli några beslut om EMU-sakfrågorna. Vi återkommer till själva substansen mer konkret i höst och vinter. Det är lite paus i det just nu.

Från svenskt perspektiv tycker vi att det är viktigt att man både genomför och tillämpar de ekonomiska och politiska ramverk som redan finns innan man överväger att gå vidare med nya instrument. Det gäller att implementera det redan beslutade för att få en tydlighet.

Utvidgningen kommer också att tas upp, men den kommer kabinettsekreterare Belfrage att samråda med nämnden om lite senare.

Punkt b handlar om godkännande av de integrerade landspecifika rekommendationerna. Vi tar det nog i ett svep och överlämnar det till Europeiska rådet. ER ska godkänna dessa rekommendationer inom den europeiska terminen. De ska också antas av Ekofin längre fram i juli.

Det har redan varit samråd med EU-nämnden om rekommendationerna, inför både Epsco och Ekofin i förra veckan. EU-nämnden är väl förtrogen med det förhållningssätt som regeringen har på dessa punkter, så det behöver jag kanske inte upprepa.

Kommissionens rekommendationer pekar på en rad viktiga utmaningar för den ekonomiska politiken i många länder. Vi ser dessa rekommendationer som viktiga instrument för att uppmuntra en ansvarsfull ekonomisk politik. Det är dock rekommendationer.

Kommissionen har föreslagit 16 rekommendationer om jämställdhet till 14 medlemsstater, vilket visar att det är ett tryck i många frågor som den svenska riksdagen prioriterar.

Punkt c handlar om en rapport från Epscorådet. Sent i går kväll kom det information om att GAC ska ställa sig bakom en rapport om rekommendationer som rådssekretariatet kommer att ta fram utifrån diskussionen i Epsco på fredag. Det väntas ingen diskussion om detta på GAC, utan det är ren formalia.

Anf. 13 LARS OHLY (V):

Under hela tiden som EU har ägnat sig åt denna typ av landspecifika rekommendationer har vi varit kritiska till att EU över huvud taget sysslar med detta. Svaret från regeringen har varit: Det kan de väl få göra, för vi gör ändå som vi vill.

Då blir jag ännu mer kritisk till att EU över huvud taget sysslar med det.

Det är dessutom en felaktig syn på politik. Det finns någon sorts tilltro till den enda vägens politik, att det skulle finnas en enda möjlig politisk linje som ska fullföljas.

Detta är inte i enlighet med demokratins traditioner. Ekonomisk politik är precis som alla andra politiska områden ett område med olika politisk inriktning där man kan ha olika uppfattning.

Detta kommer att tas upp på onsdag inför Europeiska rådet. Jag avstår därför från att ha en avvikande mening nu utan upprepar bara vad vi tidigare har sagt och återkommer på onsdag när statsministern kommer till nämnden.

Anf. 14 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen. Miljöpartiet välkomnar att ungdomsarbetslösheten blir en stor fråga på EU-toppmötet. Här måste länderna göra många saker, och det är bra om man kan samordna och utbyta erfarenheter och tips på vad man kan göra bättre. Det är hög prioritet på denna fråga.

Däremot är jag inte lika intresserad av punkten som handlar om att reformera EMU. I de diskussioner som har varit hittills tenderar det att gå mot ännu mer överstatlighet och ännu mer makt till EMU-länderna.

Det tycks inte finnas några allvarliga skrivningar i de aktuella slutsatserna. Men jag hoppas att ministern stoppar om det kommer förslag på skarpa skrivningar så att vi slipper se dem.

Anf. 15 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag uppfattade Lars Ohlys inlägg mest som en åsiktsförklaring och att det kommer att följas upp när statsministern är här. Jag vill dock betona att det handlar om rekommendationer, och de är inte bindande.

Ulf Holm nämnde EMU-frågan. Här kommer det inte att vara någon substansdiskussion. Det handlar enbart om en tidtabell. Frågan kommer upp längre fram, i höst och vinter.

Anf. 16 JOHNNY SKALIN (SD):

Jag tänkte också utöva lite påtryckning på regeringen. Vad gäller landspecifika rekommendationer återkommer vi nästa vecka.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning under punkt 8.

Innan vi går vidare behöver vi besluta att Cecilia Möller från informationsenheten kan närvara på mötet. Kan nämnden ställa sig bakom detta? Nämnden svarar ja.

Vi går vidare till punkt 9 på dagordningen om förslag från några medlemsstater om ett initiativ för demokrati, grundläggande värderingar och en god samhällsstyrning. Även detta är en diskussionspunkt.

Anf. 18 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Det är sista dagordningspunkten på GAC. Det är en granskning av mänskliga fri- och rättigheter. Det är jag tillsammans med kolleger från Tyskland, Holland, Danmark och Finland som har lyckats få upp frågan igen på dagordningen. Det handlar förstas om att sätta press på kommissionen att leverera det som har diskuterats.

Det är framför allt en lägesrapport och en fortsatt diskussion mot bakgrund av de initiativ som har varit uppe tidigare. Det handlar främst om att stärka granskningen av medlemsstaternas efterlevnad av just grundläggande värden.

Det är viktigt att vi får till stånd en granskning. Det är också viktigt att ansvaret tydligt ligger hos kommissionen, dels för att den är fördragets väktare, dels för att få en tidtabell och komma framåt i frågan med konkreta förslag.

Vi tycker också från regeringens sida att den granskning som vi hoppas få till stånd ska göras av kommissionen.

Det är avslutningsvis viktigt att betona att förslagen som tas fram drar nytta av det arbete som redan görs. Här talar jag inte bara om det arbete för mänskliga fri- och rättigheter som görs i Europarådet utan också om arbetet i Förenta nationerna och hur medlemsstaterna efterlever Europakonventionen om mänskliga rättigheter.

Som sista punkt kan jag nämna att för att få ett brett stöd bland medlemsstaterna är det väldigt viktigt att man tar fram objektiva kriterier och att icke-diskriminering är tydligt. Det är också viktigt att nya och gamla medlemsstater behandlas på lika sätt i granskningen.

Anf. 19 LARS OHLY (V):

Lika lite som det finns en enda väg för ekonomisk politik eller politik för sysselsättning och miljö, lika nödvändigt är det att säga att det finns vissa grundläggande värden som alla måste respektera. Demokrati och mänskliga rättigheter måste ändå definieras på något sätt. Det handlar till exempel just nu i Europa väldigt mycket om minoritetsskydd och bristen på minoritetsskydd. Det handlar också om inskränkningar av yttrande- och tryckfrihet.

Jag vill ge allt stöd till statsrådet och regeringen. Jag har förstått att ni driver en bra och hårt linje här att Köpenhamnskriterierna inte bara är en inträdesbiljett utan någonting som man måste fullfölja när man är med-

lem. Det måste finnas sanktioner mot medlemsstater som allvarligt bryter mot eller kränker mänskliga rättigheter eller inskränker demokratin.

Här känner jag inte att det finns någon grundläggande skillnad gentemot regeringen. Jag vill ge allt stöd för att man är mycket tydlig och så hårt som möjligt driver frågan att det finns en gemensam värdegrund, som också bland annat uttrycks i att EU är på väg att så småningom, hoppas vi, ansluta sig till den europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna.

Anf. 20 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket, Birgitta Ohlsson, för arbetet här. Det är väldigt viktigt att Sverige håller fanan högt i de här frågorna. Min konkreta fråga är om detta innebär att byrån för mänskliga rättigheter, FRA, i Wien kommer att få utökade befogenheter och om det finns med i diskussionen. Den gör ett väldigt bra arbete när det gäller att följa upp arbetet för mänskliga rättigheter runt om i de europeiska länderna. Den skulle nog behöva lite mer makt att kunna utöva sanktioner eller vad det nu kan handla om.

Anf. 21 TOMMY WAIDELICH (S):

Jag vill också ge mitt stöd till regeringens och statsrådets ambitioner när det gäller att lyfta fram frågorna.

Det är viktigt och bra med granskning. Jag hoppas liksom andra här att vi får olika instrument och sanktionsmöjligheter i det fortsatta arbetet.

Vi har ett underskotts-förfarande när det gäller valutasamarbetet. Man borde ha något liknande när det gäller mänskliga rättigheter där man tidigt varnar och också har möjlighet att på olika sätt utdöma sanktioner.

Något som jag och statsrådet har diskuterat i kammaren är att man också upprättar handlingsplaner för till exempel hbt-personers rättigheter. Det finns för andra grupper. Det vill uttrycka ett stöd för regeringens ambition. Men vi bör höja den och också se till att vi utvecklar den. Detta ska ses som ett första steg.

Anf. 22 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag vill tacka för ett starkt stöd i denna fråga. Det är väldigt viktigt att vi är ett par kärnländer som verkligen kämpar vidare och trycker på kommissionen, pressar och kanske också stressar kommissionen lite grann så att det levereras någonting nu.

Vi vet att vi har val till Europaparlamentet nästa år, vilket gör att kommissionens arbete kommer att bli något mindre aktivt i början av våren. Det är viktigt att det kommer fram någonting.

Vad gäller upplägget för detta är frågan om just sanktionsinstrument och verktyg någonting som kommer att diskuteras längre fram. Nu handlar det mer om att få till stånd en bred granskning. Det kanske också handlar om att för att få en bred uppslutning från många länder måste vi först lägga en bottenplatta i detta mer stabila arbete för mänskliga rättigheter inom EU.

När det gäller den mer konkreta frågan från Ulf Holm om Fundamental Rights Agencys roll i detta instämmer jag i att den gör ett fantastiskt arbete och borde nyttjas och användas mycket mer. Vi får invänta vad

kommissionen lägger fram och se. Vi tycker från svensk sida att den är oerhört viktig och gör ett fint arbete inom unionen på detta fält.

2012/13:42
20 juni

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning under punkten 9.

Finns det någonting att säga under punkt 10, Övriga frågor? Det finns det inte.

Det är en punkt kvar på dagordningen. Det är punkt 7. Då ska kabinetssekreterare Belfrage vara med.

2 § Utrikes frågor
Kabinettssekreterare Frank Belfrage
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 27 maj 2013
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 24 juni 2013

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar kabinettssekreterare Belfrage med medarbetare välkomna till EU-nämnden.

Det finns en punkt på dagordningen som statsrådet Ohlsson inte föredrog. Det gäller dagordningspunkt 7 på GAC-dagordningen, Utvidgningen, stabiliseringen och associeringsprocessen. Det är en diskussionspunkt och eventuell beslutspunkt.

Rätta mig nu om jag har fel, kabinettssekreteraren. Dagordningspunkten 7 sammanfaller rätt väl med FAC dagordningspunkt 4 och även i viss mån med GAC dagordningspunkt 8. Vi kan väl göra så att vi sammanfattar alla dessa punkter i ett svep när kabinettssekreteraren är färdig.

Innan vi går in på detta undrar jag om det finns några A-punkter. Det finns det inte. Jag undrar även, kabinettssekreteraren: Finns det något att säga beträffande mötet i rådet den 27 maj?

Anf. 25 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Nej, herr ordförande, inte utöver det som redan har lämnats skriftligt. Lunchdiskussionen kom att helt handla om Syrien och vapenembargot. Det har redovisats i ett annat sammanhang. Det är vad som finns att säga i dag.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går till GAC:s dagordningspunkt 7, med mera.

Anf. 27 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Precis som ordföranden sade är dessa tre punkter på något sätt sammanflätade. Jag tar dem därför i ett sammanhang. Fokus är på utvidgningen.

Jag går tillbaka till de rådsslutsatser som antogs i december förra året och som handlade om västra Balkan och de krav och villkor som ställdes upp för den fortsatta vägen för framför allt öppnandet av EU-förhandlingar om anslutning med Serbien och ett stabiliserings- och associeringsavtal för Kosovo.

Där hade man i rådsslutsatserna lagt upp vilka krav man ville se från serbisk sida. Det handlade mycket om dialogen och normaliseringen med Kosovo. Man pekade också ut samarbetet kring två viktiga sektorer, nämligen energi och telekom.

Diskussionen har kommit att fokusera på inte bara samarbetet Serbien–Kosovo utan mycket över villkoren som ska gälla i norra Kosovo där befolkningen i majoritet består av serber.

Tröskelmomentet som man ska särskilt lyfta fram är den 19 april då höga representanten Cathy Ashton får fram en överenskommelse mellan

de två premiärministrarna om hur normaliseringsprocessen ska gå till. Därefter kom kommissionen med sin rekommendation den 22 april. Man tyckte på basis av detta att klartecken kan ges för att gå vidare med medlemskapsförhandlingar.

Sedan blev det en diskussion om hur vägkartan skulle genomföras. Då blev det ett nytt möte, mellan premiärministrarna och Cathy Ashton, som lade upp riktlinjerna. De ska ses igen i dag.

Vi räknar med att i morgon kommer Cathy Ashton att lämna ifrån sig någon skrivelse till rådet och ministrarna där hon ser på hur genomförandet av överenskommelsen från den 19 april ska äga rum. Det är väldigt viktigt. Det är vad medlemsstaterna tittar på när de nu förbereder sig för att ge eventuellt klartecken för att gå vidare i processen.

Man kan försöka sammanfatta situationen på det sättet att det finns en hyggligt bred majoritet, dit vi hör, som menar att villkoren nu är uppfyllda och att det nu är läge att snarast möjligt inleda förhandlingar under det litauiska ordförandeskapet.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
De menar att vi först måste se hur genomförandeplanen ser ut och se att parterna verkligen lever upp till de åtaganden de har gjort.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
Så här långt går den lilla bromsande gruppen med på att vid Europeiska rådet den 28 juni fatta ett principbeslut om att gå vidare med förhandlingarna med Serbien. Sedan ska utrikesministrarna under hösten ena sig om det så kallade förhandlingsramverket. Det gör man alltid i samband med att man öppnar förhandlingar.

Sedan ska man kunna följa hur genomförandet sker. Därefter vill man i december i GAC ge Europeiska rådet det sista klartecknet, och därefter blir det förhandlingsstart i januari.

Vi menar att det är en väldigt utdragen process. EU utsätter sig för en svekdebatt, och dess trovärdighet är ifrågasatt. Vi menar att vi nu måste skrida till verket under det litauiska ordförandeskapet alltså redan under hösten. Det blir den diskussion som kommer att gälla Serbien.

Jag ska för övrigt lägga till vad gäller Serbien att vi på samma sätt som vi gjorde med Montenegro kommer att begära att Europol lägger fram en utredning om hur det står till med den organiserade kriminaliteten och internationell brottslighet som vi ser också finns i Serbien.

När det gäller Kosovo har vi den situationen att det är fem medlemsstater som inte erkänner Kosovo. Därför måste man arbeta enbart på det som kallas unionskompetens. Det har gjort att det stabiliserings- och associeringsavtal och det mandat som ska fastställas kanske därmed blir något lite snävare än vad vi ursprungligen hade velat.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
Där gäller det inte minst från svensk sida och från några till att försöka att ha ett så brett mandat som möjligt när vi arbetar på detta på måndag och tisdag i GAC.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
Är det så att Tyskland och andra bromsar vad gäller Serbien måste det finnas motsvarande bromsning för Kosovo. Det blir ytterligare en komplikation vid måndagens och tisdagens förhandlingar.

När det gäller Makedonien är det osannolikt att det blir några råds slutsatser, beslut eller steg framåt. Det hänger samman med de inrikes-

politiska turbulenser som ägde rum i december i fjol. Nu försöker man lappa ihop förhållandena på marken och i det makedoniska parlamentet.

Man har kommit överens om att en undersökningskommission ska titta på och utvärdera vad som hände i december i parlamentet och därefter se hur man kan gå vidare. Namnfrågan spökar fortsatt. Det har inte rört sig framåt. Vi räknar nog inte med att det kan tas några steg när det gäller Makedonien.

Kommissionen har tidigare alltid förordat förhandlingsstart med Makedonien. När kommissionen yttrade sig den 22 april berördes inte Makedonien.

Slutligen ska jag på utvidgningsfronten säga ett ord om Turkiet. Idén var ursprungligen och är fortsatt att efter tre års stagnation i förhandlingarna ska Turkiet äntligen öppna kapitlet om regionalpolitik, kapitel 22. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi och ett antal andra medlemsstater menar nog att det är kontraproduktivt att gå den vägen, och vi menar att vi ska ta varje tillfälle att försöka diskutera och föra dialog med Turkiet, inte minst i den nuvarande situationen.

Vad gäller Island kommer förmodligen kommissionsledamoten Füle att återberätta om besöket i Bryssel av den nye isländske utrikesministern, som har förklarat att de isländska förhandlingarna tills vidare läggs på is och inte kommer att återupptas med mindre än att en folkomröstning har ägt rum. Det är det som ingår i koalitionsöverenskommelsen.

Anf. 28 JOHNNY SKALIN (SD):

Vi vidhåller vår tidigare uppfattning om EU:s utvidgning, och jag anmäler därför avvikande mening.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 30 TOMMY WAIDELICH (S):

Vi vidhåller också vår uppfattning om utvidgningen. Den är väldigt viktig. Jag vill ge mitt fulla stöd till regeringen. När det gäller Serbien tror jag att det, precis som kabinetssekreteraren säger, är viktigt att få en start. Jag tror också att det är viktigt att Sverige agerar som motvikt mot dem som bromsar.

Detsamma gäller Turkiet. Om EU nu går in och bromsar är risken att också turkarna bestämmer sig för att det är över med det här. De är väldigt pressade och kan också ha inrikespolitiska skäl. Inte minst Erdoğan har hotat med att avbryta processen. Det är viktigt att hålla trycket uppe här.

När det gäller Makedonien är det bedrövligt att behöva notera det man nu gör, den så kallade undersökningskommissionen gällande vad som hände i parlamentet i december. Detta finns dock väl dokumenterat både på film och på annat sätt. EU borde ha varit betydligt tuffare där och fördömt det. Den enda regering som har varit aktiv är den svenska, vilket mina makedoniska vänner har uppmärksammat. Jag tycker inte att det räcker med en undersökningskommission. Vi har dock ingen avvikande åsikt här utan stöder regeringens arbete på utvidgningsidan.

Anf. 31 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Tack för föredragningen! Jag vill markera att jag tycker att det är viktigt att Turkiet får öppningar och ser att det finns möjligheter att öka samarbetet med EU genom öppningen i fråga om den regionala politiken, samtidigt som EU och vi fortsätter att hålla ett hårt tryck när det gäller rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Naturligtvis bör alla som har fängslats på politiska grunder och inte på grund av våld friges omedelbart.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att såvitt avser punkt 7 på dagordningen för GAC finns det stöd för regeringens ståndpunkt. När det gäller punkt 4 på dagordningen för FAC finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning. Jag har uppfattat att Sverigedemokraterna har anmält avvikande mening avseende båda dessa dagordningspunkter.

Nu går vi vidare till punkt 3 på FAC-dagordningen, Klimatförändring. Detta är en beslutspunkt.

Anf. 33 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Det här är ett tyskt initiativ där man vill diskutera sambandet mellan klimat och utrikes- och säkerhetspolitik. Det vill man göra inför klimatförhandlingarna COP 19 i Warszawa i höst och COP 21 i Paris 2015.

Till den ändan har utrikestjänsten EEAS och kommissionen tagit fram ett reflexionspapper, ett diskussionspapper, om klimatdiplomati som bygger på och utvecklar det som gjordes redan på FAC i juli 2011. Då togs det också rådsslutsatser.

I det papper som nämnden har fått tar man upp de utmaningar som följer av klimatförändringar och behovet av ett stärkt och mer strategiskt tänkande kring EU:s klimatdiplomati, vikten av att ta upp problemen med klimatförändringar i en bredare säkerhetspolitisk och ekonomisk debatt. I papperet lyfter man fram de tre huvudspår som finns och som redan har varit identifierade tidigare, nämligen för det första klimatförändringar som en strategisk prioritet i diplomatiska dialoger och initiativ, för det andra stöd till en utveckling med låga utsläpp och god motståndskraft mot klimatförändringar och för det tredje sambandet mellan klimat, naturresurser, välbefinnande och säkerhet.

Syftet med diskussionen är just att fästa utrikesministerkretsens uppmärksamhet på dessa samband och inte minst få fram att utrikesministrarna i sina bilaterala och multilaterala dialoger och andra lämpliga mötessammanhang ska ha de här klimatfrågorna för ögonen.

För svensk del välkomnar vi naturligtvis möjligheten att stärka EU som global aktör inom klimatdiplomatin samt tydligare skärpa vårt budskap om sambanden mellan klimatförändringar och andra frågor, naturligtvis säkerhetspolitiken, tillgång på mat, energi och vatten. Vi menar att det papper som har tagits fram ligger i linje med de tidigare rådsslutsatserna om klimat, utveckling och säkerhet, och EU:s verksamhet inom det området bör ske som ett komplement till nationella ansträngningar och det som redan sker i kommissionens regi.

De slutsatser som har tagits fram och som nämnden har tagit del av kan man kort sammanfatta med att de imperativ som klimatförändringar-

na visar är det som ministrarna ska ta till sig när det gäller sambandet med utrikes- och säkerhetspolitiken. Ett exempel som vi väl känner till är Darfur och kampen om betesmarkerna. Men det finns även i positiv mening, om man tänker på Arktis, som ju är ett samarbetsområde snarare än ett spänningsområde som har öppnats upp till följd av, på gott och ont, de klimatförändringar som vi där kan bevittna.

Anf. 34 BODIL CEBALLOS (MP):

Det brukar inte vara Sverige som är problemet när vi pratar om klimat på EU-nivån. Jag skulle vilja veta vad det är som vi kanske inte har fått igenom i dessa diskussioner. Vad har Sverige drivit mer som det inte har gått att få med sig andra länder på?

Anf. 35 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Den här processen har varit ganska samförståndsriktad. Det har inte varit några riktiga konfliktpunkter, kanske därför att det inte har varit substansen i klimatförändring som har varit uppe till diskussion utan mer en process att engagera utrikesministrarna i klimatfrågorna därför att de berör deras verksamhetsområde, nämligen utrikes- och säkerhetspolitiken. Det har lett till att de EU-positioner som är väldigt avancerade i sig ska vara del i utrikesministrarnas pärmar, om jag uttrycker mig så, när de är ute och reser.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare på dagordningen. Punkt 4 är redan avhandlad. Vi beger oss i stället till dagordningspunkt 5, Södra grannskapet. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 37 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Till att börja med är det i fråga om EU:s respons på den arabiska våren på det sättet att när Europeiska rådet, stats- och regeringscheferna, möttes i början på februari gav de den höga representanten Cathy Ashton i uppdrag att till nästa möte, det vill säga det som äger rum nu den 27–28 juni, lägga fram en utvärdering av hur EU:s insatser har slagit när det gäller Mellanöstern och Nordafrika och i kölvattnet på de förändringar som har skett till följd av vad vi kallar den arabiska våren.

Innan Cathy Ashton lägger fram sin utvärdering för regeringscheferna nästa vecka vill hon först gå igenom den med utrikesministrarna för att så att säga sjunga upp sig innan hon går till stats- och regeringscheferna. Från svensk sida välkomnar vi naturligtvis denna utvärdering av EU:s insatser i det södra grannskapet och på vad sätt de har kunnat bidra till att främja den demokratiska transitionen i grannskapet enligt mer-för-mer-principen, som vi har talat om många gånger här i nämnden.

Samtidigt måste man vara på det klara med att stora delar av innehållet i den europeiska grannskapspolitiken är processer som ger resultat först på längre sikt. Det är naturligtvis viktigt att i en utvärdering se hur EU:s insatser uppfattas av partnerländerna. Det är också ett viktigt ingångsvärde. Vi har från svensk sida anledning att peka på möjligheten till

kompletterande, kortsiktiga insatser, inte minst när det gäller jobbskapande.

Sedan menar vi – och det har Cathy Ashton tagit till sig – att det är nödvändigt att se möjligheterna till ökad samverkan med andra aktörer i grannskapet. Det kan vara Turkiet, gulfländerna, Arabförbundet eller andra multilaterala aktörer.

Vi har också velat peka på behovet av att intensifiera den lokala politiska dialogen och även slå ett slag för det som i Brysseljargongen har kommit att kallas ”the comprehensive approach”, det vill säga helhetsansatsen, där man använder alla verktygen i EU:s verktygslåda.

Samtidigt vill jag fästa nämndens uppmärksamhet på att parallellt med övningen med den utvärdering som Cathy Ashton förbereder för regeringscheferna har EU:s revisionsrätt lagt fram en rapport, i början på veckan, om stödet och biståndet från EU:s sida till Egypten. Det är en kritisk rapport, där man kritiskt har granskat och kritiserat biståndet till Egypten under perioden 2007–2012. På ett övergripande plan hävdas att EU-sidan, alltså utrikesjänten och kommissionen, inte lyckats genomföra biståndet så att detta på ett effektivt sätt bidrar till att uppnå en bättre samhällsstyrning i Egypten.

EU:s översyn av grannskapspolitiken efter den arabiska våren har, menar revisorerna, haft begränsad inverkan vad gäller inriktning på och effekter av stödet till Egypten. Revisionsrätten är kritisk till att budgetstödet utgjort den dominerande stödformen trots att Egypten uppvisar stora brister när det gäller det finansiella kontrollsystemet.

Revisionsrätten föreslår därför en ökad betoning av konditionalitet, mänskliga rättigheter och demokrati. Man föreslår också ökat fokus på finansiell kontroll, och man efterlyser en översyn av huruvida budgetstöd är ett lämpligt instrument att använda i Egypten.

Det är naturligtvis någonting som vi från svensk sida menar måste betraktas med allvar att revisorerna kommer med en sådan rapport. Det tillhör också bilden när det gäller EU:s syn på samarbetet med det södra grannskapet. Det är naturligtvis viktigt – och det blir kanske en av de punkter som kommer att diskuteras av ministrarna på måndagen – att revisionsrapportens slutsatser och rekommendationer följs upp så att brister kan åtgärdas.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning under punkten.

Då går vi vidare till Syrien.

Anf. 39 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Det blir säkert en av de punkter som kommer att dominera dagen, givet omfattningen på den konflikt och den förödande humanitära situation som vi nu bevittnar.

Vi kan inte annat än notera med största oro den upptrappning som pågår med ökande inblandning från Hizbullah och från Iran, vapentillförseln och nu också strider inne i Libanon.

Enligt FN har dödsoffren med aprilsiffran överstigit 93 000. Jag skulle tippa att siffran nu i juni har stigit högst väsentligt.

Vi ser också de växande flyktingströmmarna. Det är 1,6 miljoner personer som är på flykt. FN befarar att vi kommer att ha en siffra på ca 3 ½ miljoner flyktingar mot årets slut. Vi ser också destabiliseringstendenser till följd av flyktingströmmarna i Libanon och Jordanien. Särskilda problem finns också i Turkiet.

FN-institutionerna ser 8 miljoner människor i akut humanitär nöd. Det är därför som FN också lanserar en av sina största appeller genom tiderna – 5,2 miljarder dollar – som det internationella samfundet nu naturligtvis tittar på. Vi kan också notera att G8-länderna i dagarna har enats om att för sin del bidra med 1,5 miljarder.

Den här konflikten, som nu har pågått i över två år, befinner sig fortfarande, som vi har nämnt här i nämnden, i den militära logiken där båda parter tror att de kan besegra den andra. Därför finns väldigt lite utrymme för den politiska processen.

Nu har saker och ting förändrats på marken i och med den kraftiga inblandningen från Hizbullahrörelsen, som har bidragit till att regimen kunde erövra staden Al-Qusayr, och därmed har maktbalansen på marken kommit att förändras ganska ordentligt. Det har också föranlett FN:s säkerhetsråd att gå in och inte minst lyfta fram den humanitära aspekten och begära att parterna respekterar den internationella humanitära rätten. Det var inte minst en idé som vi från svensk sida har varit med om att driva fram.

Situationen har trappats upp i och med att USA har framhållit att man anser att kemiska vapen har kommit att användas, och det har föranlett att ett antal västliga statser börjat med vapentillförsel till oppositionen, vilket de menar ger en möjlighet att återställa balansen på marken.

När det gäller det politiska spåret har fokus legat på frågan om det går att få till en ny Genèvekonferens. Vi hade ju den i juni i fjol, och nu ska vi se om vi skulle kunna få till ett Genève 2. Där finns det många hinder i vägen. Till att börja med handlar det om vilka som ska delta. Regimen har på förhand sagt att man kommer, men oppositionen, som naturligtvis känner att man är i underläge, känner inte att man vill gå in i en förhandling. Men man vill samtidigt inte bjuda regimen på en tom stol, och man har därför signalerat att man överväger att komma. Inom oppositionen är man dock inte sams om vilket budskap man ska ha och vilken politik man ska driva, inte heller om vilka förhandskrav man vill ställa. Det gäller förstas Bashar al-Asads fortsatta närvaro på den politiska scenen.

Nu kommer oppositionen att samlas till nya möten i Istanbul i nästa vecka med början på söndag för att dels vidga kretsen och fastställa vilka som ska ingå i det stora exekutiva rådet, dels för att välja en ny president och sedan ta ställning till vilken politik man ska föra i Genèveperspektivet.

Nu har Genèveperspektivet fått sig en skjuts framåt i och med att G8-kretsen, framför allt på initiativ av USA och Ryssland, som fortsätter att driva frågan, ställt sig bakom konceptet på en förhandling där samma grundkärna som fanns med i Kofi Annans förslag i texterna från juni 2012 finns med, nämligen att man ska skapa en övergångsregering med, som det heter, ”full executive powers”, och den ska formuleras i samförstånd, ”by mutual consent”. Det är nyckelorden. Huruvida detta lyckas eller inte vet vi inte.

FN-förhandlaren Brahimi signalerar att han vill att detta ska vara väl förberett om det ska ha en chans att lyckas – hellre inget Genève alls än ett dåligt Genève. Diskussionerna fortsätter, och olika förberedande möten är planerade. Siktet är inställt på mitten av juli eller andra hälften av juli. Från svensk sida vill vi, och det är också EU:s linje, försöka ge så mycket stöd som någonsin är möjligt till FN-medlaren och Arabförbundets medlare, förre algeriske utrikesministern Brahimi, och även naturligtvis stödja konceptet på en politisk process, den övergångsprocess som alltså går under arbetsnamnet Genève 2.

Anf. 40 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag tänker på situationen i angränsande länder. Detta har ju redan spillt över, och Hizbullah har agerat på regimens sida i Syrien. Samtidigt är dock uppfattningen bland människor i Libanon att Hizbullah bara säkrar gränsen – man verkar mena att man har blivit attackerad och nu måste försvara sig. Vad gör EU och världen för att se till att kriget inte sprider sig? Det är ju väldigt skakigt på den libanesiska sidan nu.

Anf. 41 LARS OHLY (V):

Hizbullahs inblandning är naturligtvis oacceptabel, liksom Israels för den delen. Det finns ju flera parter i regionen som på olika sätt försöker påverka.

Vid det förra mötet som utrikesministrarna hade drev Sverige en linje som hade stöd av oss och, tror jag, hela EU-nämnden, nämligen att vapenembargot inte på något sätt skulle ifrågasättas eller lösas upp. Sverige misslyckades på den punkten, och nu ser vi tydliga signaler från USA om att man ska beväpna oppositionen.

Min fråga är: Hur påverkar detta länder inom Europeiska unionen? Kommer Storbritannien att gå in? Kommer upptrappningen att fortsätta?

Jag tror att det olyckligaste som kan ske just nu är att man ser lösningen som enbart militär och att man försöker tillföra mer vapen. Risken finns att det bara kommer att förorsaka ännu mer lidande.

De diplomatiska ansträngningarna måste på något sätt stå i motsättning till förslagen till militära lösningar. Om G8 menar allvar med något som liknar Kofi Annan-planen utesluter det, menar jag, det militära synsättet. Detta bör Sverige fortsätta att klargöra, och man bör vara kritisk till de länder som har en annan uppfattning.

Anf. 42 FREDRICK FEDERLEY (C):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för redogörelsen!

Jag är inne lite på samma spår som Lars Ohly och Bodil Ceballos när det gäller de krafter som verkar i närregionen. Om Hizbullah agerar och det dessutom handlar om Syrien kan vi också räkna med att Iran har ett stort intresse. Jag tycker att det i texterna verkar lite som om Iran faller under radarn. Fokus ligger på den aktuella konflikten, men vad vet vi egentligen om vad som pågår där, hur vapentransporter sker och så vidare?

Anf. 43 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för föredragningen!

Vi hade ganska kort tid på oss vid senaste mötet i utrikesutskottet, och därför tar jag upp den här frågan här i stället.

Kommer det några rådsslutsatser? Jag tror inte att vi har fått några.

I regeringens ståndpunkt står det att vi emotser en politisk överenskommelse. Det tror jag att vi är överens om. Men min fråga är: Är säkerhetsrådet så att säga helt uttömt? Ryssland tar på sig ett enormt stort ansvar för att inte få till stånd ett vapenembargo i säkerhetsrådet. Om Ryssland nu inte vill ha mer vapen inne i landet vore det ju i deras intresse att beslutet hamnar i säkerhetsrådet, så att alla slutar leverera vapen till Syrien. Frågan är alltså om det spåret så att säga är helt uttömt.

Anf. 44 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag delar regeringens uppfattning i vapenembargofrågan och när det gäller de ansträngningar som gjordes för att man inte skulle lösa upp vapenembargot, vilket ju riskerar att leda till en eskalering av våldet.

FN har gjort beräkningar av antalet flyktingar. Jag tror att det var 10,6 miljoner eller 10,4 miljoner – i vart fall var det över 10 miljoner. Jag antar att de är gjorda utifrån antagandet att våldet inte eskalerar utan på att det är så överdävt som det redan är. Finns det något worst case scenario när det gäller vad som skulle kunna hända?

Min andra fråga handlar mer om de politiska ansträngningarna utgående från mötet med den politiska oppositionen i nästa vecka i Istanbul. Tyvärr mäktar oppositionen i dag inte med att ge ett alternativ. Hur arbetar EU med den politiska oppositionen för att få fram ett konkret alternativ framöver för att samla, bredda och stärka oppositionen?

Sedan krävs naturligtvis gigantiska ansträngningar i regionen. Kabinetssekreteraren kanske kan nämna något om diskussionen med kringliggande länder. Från Jordanien kommer det rapporter om att rättssystemet i flyktinglägren inte fungerar utan att flyktingarna får lösa den situationen själva. Vilka diskussioner pågår med länderna runt omkring?

Anf. 45 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Låt mig börja med den fråga som både Bodil Ceballos och Ulrika Karlsson hade om de kringliggande länderna. Överspillseffekterna från konflikten in i regionen är uppenbara och en källa till stort bekymmer. I Libanon är den sköra politiska balansen nu äventyrad, speciellt när vi betänker att Hizbullah är en bestående del av regeringskoalitionen och dessutom i sin militära del en direkt part i konflikten. Man har starkt bidragit till den militära tyngdpunktsförskjutning som vi nu ser i Syrienkonflikten.

Jordanien har enorma problem på grund av flyktingströmmarna. Därför har det varit väldigt viktigt att det internationella samfundet bidrar till att hjälpa Jordanien, Libanon och Turkiet för att lätta den börda som de enorma flyktingströmmarna innebär.

Worst case scenario frågade Ulrika Karlsson om. FN ser att flykting-siffran kan komma att stiga från 1,6 till 3,5 till årets slut, men det kan naturligtvis bli värre. Det beror helt på konfliktens utveckling och på hur samhällena runt omkring kommer att kunna handskas med de växande flyktingströmmarna.

Fredrick Federley påminde om detta med Iran. Det borde jag ha nämnt i min inledning. Naturligtvis är Iran en viktig part i konflikten. Det

är för övrigt också en av konfliktpunkterna när man diskuterar förberedelserna för Genève 2. Ska Iran få vara med eller inte? Detta är parterna inte överens om. Det är fortsatt diskussion. Brahimi har försökt hitta olika kompromissmöjligheter där man både kan ha kakan och äta upp den beroende på vilka formationer man arbetar i. Man är dock långt ifrån sams på denna punkt än.

Lars Ohly tog upp vapenembargofrågan. Proceduriellt var det så att sanktionsregimen skulle sluta den 1 juni. Vi och en hyggligt stor majoritet ville fortsätta, också med vapenembargo, men det krävs enhällighet, och då räckte det med att Frankrike och Storbritannien sade nej och inte gick med på förlängningen för att hela systemet skulle upphöra. Vad som därefter hände var att man, denna gång med enhällighet, beslutade att man skulle föra vidare sanktionspaketet men utan vapenembargo.

Hur är det då med fortsättningen? Storbritannien och Frankrike säger att de inte har fattat några beslut. De tänker inte just nu ha några leveranser. Vi får väl se hur det blir med den saken. I den deklaration som EU antog sades det att vi skulle se över situationen igen den 1 augusti. Då får vi höra mer om vad som sker vid det laget.

Vår linje fortsätter att vara att den här konflikten inte behöver mer vapentillförsel, som Lars Ohly påminner om, och att vi måste försöka hålla igen så mycket som möjligt.

Désirée Pethrus undrar varför säkerhetsrådet inte tar upp frågan. Det är naturligtvis på grund av den amerikansk-ryska motsättningen. Ryssarna fortsätter att leverera vapen till regimen, hävdar att de är defensiva och att man inte riktigt har med saken att göra samt blockerar säkerhetsrådet.

Nu finns det inga rådsslutsatser från den här seansen, men i tidigare rådsslutsatser om Syrien har EU varje gång påmint om betydelsen och behovet av att säkerhetsrådet tar sitt ansvar och att vi kan nå någon form av enighet i det internationella samfundet för att få stopp på konflikten, våldet och blodsutgjutelsen.

Jag tror att jag svarade om Iran vad gäller Fredrick Federleys fråga.

Désirée Pethrus frågade om det ska komma några rådsslutsatser om Syrien. Nej, det är inte förutsett den här gången.

Ulrika Karlsson frågade vad man kan göra för att stärka oppositionen. Man försöker hjälpa oppositionen genom olika former av stödjande krafter som kommer att finnas när de ses i Istanbul med uppmaningar att försöka komma sams och ha en linje. Problemet har varit att det är en så heterogen krets av olika oppositionsrörelser. Några är moderata och politiskt inriktade och ser en fredlig väg för konfliktlösningen. Andra vill göra detta med vapen i hand och med mycket extremistiska målsättningar, vilket naturligtvis har komplicerat bilden.

Ingen har riktigt kunnat svara på frågan vad som händer den dag Assadregimen imploderar, avgår eller betvingas. Vilka krafter tar då över i Syrien? Det är det som Genèveprocessen är tänkt att råda bot på. Man vill i ordnade former få till en transitionsprocess som båda sidor är överens om och som förhoppningsvis kan leda mot vad vi skulle vilja kalla för någon form av demokratisk regim. Men dit är vägen lång.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi lämnar punkt 5 och går vidare till punkt 6, Afghanistan. Det är en beslutspunkt.

Anf. 47 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Här är det tänkt att ministern ska föra en mer framåtblickande diskussion om EU:s engagemang och prioriteringar vad gäller Afghanistan. Det finns naturligtvis här en bred samsyn bland medlemsstaterna om de utmaningar Afghanistan står inför. Vi och andra menar att det nu är viktigt att markera och framhålla långsiktigheten i EU:s engagemang också efter 2014, då transitionsprocessen ska vara över. Då ligger i blickfånget förberedelserna inför president- och parlamentsvalen 2014 respektive 2015.

EU:s stöd till valprocessen är naturligtvis också här av avgörande betydelse. Vi vill därför i de rådsslutsatser som förbereds framhålla situationen för mänskliga rättigheter, i synnerhet för kvinnor och flickor. Då finns ett viktigt instrument som det finns anledning att påminna om och lyfta fram, nämligen det ramverk som man kom överens om i samband med givarkonferensen i Tokyo i juli i fjol. Det innebär ömsesidiga åtaganden när det gäller demokratiska reformer, mänskliga rättigheter och transparens mellan Afghanistan och det internationella samfundet.

Parallellt med diskussionen inom EU-kretsen pågår fortsatta lite trevande och så här långt ändå ”inkonklusiva” politiska samtal mellan parterna i konflikterna: den afghanska regeringen, talibanrörelsen och naturligtvis även USA. Där har blickarna varit särskilt fästa vid öppnandet av ett kontor för talibanrörelsen i Doha i dagarna. Målet är att olika samtal och förhandlingar påbörjas i den regionen.

Nu är det som alltid i Afghanistan två steg framåt och ett steg bakåt. Knappt var man överens om att komma i gång med Dohasamtalen förrän presidenten Karzai sade att han inte ville vara med. Sedan har olika telefonsamtal uppenbarligen ägt rum. De senaste två dyggen har han sagt att han kanske ändå kan vara med, förutsatt att vissa symboler i form av flaggor och skyltar på Dohakontoret avlägsnas och att det blir mer politiskt inriktade samtal, som det var menat från början. Processen fortsätter. Vi får väl se.

Diskussionen i Luxemburg på måndag i EU-kretsen kommer att ske i närvaro av Natos generalsekreterare Fogh Rasmussen, som kommer att orientera ministrarna om hur han ser på det fortsatta militära engagemanget, det som kallas post-ISAF och som går under arbetsnamnet Operation Resolute Support. För svensk del har vi en plattform i form av den proposition som lades fram förra året, där regeringen med riksdagens goda minne signalerade beredskap att fortsätta med ett militärt engagemang i norra Afghanistan om så efterfrågas av Afghanistan och om det finns en folkrättslig grund. Vi får se. I så fall kommer vi naturligtvis att återkomma till riksdagen i höst.

Vi är också beroende av vad som kommer att hända med de andra truppbidragande länder som vi samverkar med, framför allt Tyskland, som vi samarbetar med i norra Afghanistan. Det handlar om vilka planer de kommer att ha och även självklart vad som kommer att hända med övriga truppbidragande länders planer när det gäller att övergå till ut-

bildande och tränande insatser till förmån för Afghanistan. EU är också intresserat av att hjälpa till när det gäller civil polis och rättsstatsinsatser efter 2014. Det finns olika aktioner som diskuteras med medlemsstaterna.

Detta mynnar ut i de rådsslutsatser som har förberetts för ministrarna och som nämnden har fått del av. Jag ska referera några korta punkter som kan vara värda att uppmärksamma i rådsslutsatserna: en markering av EU:s långsiktiga engagemang i relation till Afghanistan, det bilaterala avtal om det långsiktiga engagemanget som är under förhandling mellan Afghanistan och EU, reflexioner och kommentarer om det som händer i transitionsprocessen, beredskap från EU:s sida till fortsatt stöd till utvecklingen, inte minst inriktat mot polis och rättsstat, beredskap att fortsatt stödja en afghanskledd fredsprocess, stöd till den kommande valprocessen i syfte att konsolidera demokratin samt det som jag tidigare nämnde: Tokyoramverket om ömsesidiga åtaganden för nödvändiga framsteg i Afghanistan.

Anf. 48 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag har frågor om punkterna 3 och 14 i rådsslutsatserna. Det har varit på modet under en period med civil-militär samverkan, och Nato har uppmanat till det i många fall. Men när man har den civil-militära samverkan blir också biståndsorganisationerna ett mål för talibaner och andra. Hur tänker EU i det sammanhanget? Har man fortfarande tanken att civil-militär samverkan eller samordning är väldigt bra, eller börjar man tänka i andra banor?

När det gäller punkt 14, om narkotikabekämpningen, tycker jag att det ser bra ut att man jobbar bland annat med alternativa grödor. Människor måste kunna försörja sig hederligt i Afghanistan om vi ska komma ur problematiken. Men vad är det EU har gjort hittills och vad gör EU nu? Det står att man fortsätter att prioritera det här.

Anf. 49 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Det är glädjande att det här med våld emot kvinnor finns med och hålls kvar hela vägen fram tills rådsslutsatserna är klara. Punkt 6 uppfattar jag som att man även menar de politiska rättigheterna för kvinnor. Kvinnorna i Afghanistan hävdar själva att det har svårt att komma in i parlamentet. Oftast är det gamla klanledare som sitter där, så här långt i alla fall. Det är väldigt viktigt att vi fortsätter att stärka kvinnornas politiska rättigheter.

Jag har också ett medskick som gäller fredsprocessen. Sedan kabinetssekreteraren var på utskottet i tisdags har det noterats i medierna att USA ska tala med talibanerna. Jag skulle vilja att vi från Sverige fortsätter att hävda FN:s resolution 1325 och verka för kvinnors deltagande i fredsprocessen. Det vore bra om det kunde framföras.

Anf. 50 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Bodil Ceballos sätter fingret på ett ständigt återkommande dilemma. Det handlar om att försöka skapa en säker miljö där biståndsverksamhet kan äga rum samtidigt som biståndsorganisationer på grund av närhet till de militära trupperna kan bli föremål för angrepp. Både från svensk sida och från EU:s sida försöker man naturligtvis hålla ingångsvärderna i detta dilemma under någorlunda rimlig kontroll. Men det är klart, i en miljö

som Afghanistan är det alltid svårt att vara absolut säker på att man gör det rätta. Jag tror dock att medvetenheten finns i högsta grad.

Vad gör EU när det gäller narkotikabekämpning? Det handlar väldigt mycket om bistånd och stöd till alternativa grödor och de olika vägar på vilka man kan försöka få dem som ägnar sig åt narkotikaodling – opiumodling – att ägna sig åt annat. Jag kan kanske återkomma med lite mer specifika och konkreta saker som jag i dag inte har med mig i min pärm. Får jag kanske ge ordet till Cecilia Tamm, som uppenbarligen har svaret?

Anf. 51 Kanslirådet CECILIA TAMM:

Vi kan självklart återkomma med ytterligare detaljer, men i landstrategin för Afghanistan 2007–2013 finns uppgifter om det arbete som EU med kommissionen i spetsen gör för att bidra till omställningen av grödor och hur stora summor som läggs.

Anf. 52 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vi kanske kan se till att det där kommer nämndens kansli till del.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Det blir lämpligt. Då kan vi vidarebefordra detta till nämnden i dess helhet.

Anf. 54 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

FN:s resolution 1325 ingår som en integrerad del i allt vad Sverige gör i militärt avseende, särskilt naturligtvis i Afghanistan.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens beslut och noterar att det har skett ett medskick från Kristdemokraterna vad avser det fortsatta arbetet med resolution 1325.

Anf. 56 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Jag kanske måste förklara. Det gällde den process som USA nu ska ha med talibanerna, inte så mycket det arbete vi gör. Där vet jag att vi redan har det uppdaterat. Jag undrar om det går att få in detta i samtalet. Jag antar att den diskussionen kommer upp på rådet.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Ja, jag förstod det också precis så.

Vi lämnar punkt 6 och går vidare till punkt 7, Fredsprocessen i Mellanöstern. Detta är en beslutspunkt.

Anf. 58 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Ja, detta är en beslutspunkt. Rådet förväntas diskutera hur man på bästa sätt kan stödja USA:s engagemang och de nya amerikanska utspel som vi väntar på. Processen har blivit något fördröjd. Ursprungligen var det tänkt att utrikesministern Kerry skulle besöka regionen någon gång de första dagarna i juni. Sedan har det blivit uppskjutet. Presidenten Abbas har själv sagt att han skjuter på sin uppställda deadline till i dag, men bedömningen är väl fortsatt att det här kommer

att dröja ytterligare ett tag. Den egentliga tidslimiten är förmodligen generalförsamlingens högnivåvecka i slutet av september. Det är nog då saker och ting kommer att ställas på sin spets.

Vad det handlar om är på vilket sätt man åter kan få i gång fredsförhandlingarna. Då kan det behövas en kombination av parametrar för att få parterna tillbaka till förhandlingsbordet. Ekvationen är ungefär densamma som den har varit under åtskilliga månader, nämligen att israelerna säger: Vi kommer till förhandlingsbordet, men förutsättningslöst. Och från palestinsk sida säger man: Vi måste veta vad förhandlingarna handlar om. Då vill man ju lyfta fram 1967 års gränser, plus minus det man kan komma överens om, respektive frisläppandet av politiska fångar pre Oslo 93 och stopp på bosättningar i någon form.

På samma gång har man från amerikansk sida, förutom att man försöker hantera de här motsatta bilderna och förutsättningarna för att få i gång förhandlingsprocessen, också velat sjösätta ett mycket ambitiöst ekonomiskt paket för Palestina. Samtidigt, det har inte minst vi och många andra påpekat, och det tror jag också tydligt bejakas från amerikansk sida, är det ekonomiska paket som man arbetar med inte någon ersättning för fredsprocessen. Båda sakerna ska finnas.

Jag gick igenom det här med utrikesutskottet i förrgår så jag kanske därför kan ta det lite mer summariskt nu och bara påminna om att det finns en ny palestinsk regering med en ny premiärminister efter Fayyads avgång. Jag påpekade också vår oro och bekymren med de fortsatta bosättningarna som ju EU fortfarande menar inte är förenliga med folkrätten.

Det förbereds rådsslutsatser, som nämnden har fått del av. Texterna har inte slutligt spikats utan materialet kommer fortsatt att vara levande ännu några dagar, ända fram till måndagen. Men det är så att säga kända storheter som finns i texten i form av stöd för det amerikanska arbetet och påminnelse om EU:s positioner, inte minst de som kom fram under det svenska ordförandeskapet 2009 som förblir grundelementen i den europeiska synen på Mellanösternkonflikten.

Anf. 59 TOMMY WAIDELICH (S):

Det här är en punkt som har skjutits upp från förra mötet. Vi har ju haft en form av samråd redan. Nu ser jag i rådsslutsatserna att en av de punkter som jag tog upp finns med, nämligen punkt 5 om bosättningar och produkter från bosättningarna. Det ser jag som ett positivt steg mot ursprungsmärkning av produkter från bosättningarna.

Vi har också föreslagit att man ska försöka få fram ytterligare åtgärder som sätter press på Israel mot de här bosättningarna, bland annat att försöka hindra de ekonomiska transaktioner som går in i bosättningsprojektet. Vi ska komma ihåg att det inte finns något starkt stöd för bosättningarna hos opinionen i Israel. Det är ju oftast småpartier som, med deras proportionella system, får ett ovanligt utfall i de här förhandlingarna. Ett tryck utifrån tror jag också skulle kunna underlätta ett agerande.

Hur som helst är det så att ju längre tiden går, ju mer de här bosättningarna utvecklas och sprids, desto mer försvåras fredsprocessen. Det är ingenting nytt. Det har jag sagt tidigare. Men jag skulle önska lite fler åtgärder förutom märkning av produkter från bosättningarna, vilket är positivt.

Anf. 60 LARS OHLY (V):

Jag instämmer i det som Tommy Waidelich sade.

Sedan tror jag att den svenska rösten blir starkare om vi också har en konsekvent egen politik. Där blev jag lite förvånad när biståndsministern uttalade att bistånd till Palestinska myndigheten eventuellt skulle kunna tänkas dras in på grund av att Israel saboterar Palestinska myndighetens möjligheter att fullgöra sitt uppdrag.

Jag vill bara ha ett klartecken för om det här verkligen är en regeringsposition, om det är någonting som regeringen har diskuterat eller om det är någonting som är på gång. I så fall tror jag att man saboterar inte bara fredsprocessen på ett sätt, utan också sin egen möjlighet att faktiskt påverka genom att man då blir gravt inkonsekvent i handlande och uttalande.

Anf. 61 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag noterar att vi har ungefär samma syn. Jag kan hålla med om de synpunkter som Tommy Waidelich tog upp om bosättningarna. Det har så att säga varit en konstant bit av både svensk och europeisk politik.

Vad gäller bistånd till Palestina påbörjas nu från svensk sida ett arbete med en biståndsstrategi för Palestina. Inga beslut har fattats. Stödet för tvåstatslösningen är utgångspunkten för all biståndsverksamhet i förhållande till Palestina.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till punkt 8, Östra partnerskapet. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 63 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Här gäller det förberedelserna för en av höjdpunkterna i det litauiska ordförandeskapet, nämligen toppmötet i Vilnius i slutet av november mellan EU:s stats- och regeringschefer och motsvarande krets i de sex partnerländerna. Där handlar naturligtvis diskussionen mycket om vad som kan åstadkommas i form av konkreta åtgärder för kontinuerliga steg framåt.

Det handlar väldigt mycket om huruvida vi kan bli färdiga med de associeringsavtal och de djupa frihandelsavtal som har varit under utarbetande ett längre tag. Om jag börjar med Ukraina finns ett färdigförhandlat avtal. Samtidigt har EU klart och tydligt markerat i slutsatserna från december i fjol att det är ett antal villkor som måste uppfyllas från ukrainsk sida för att EU ska gå vidare och underteckna det här avtalet, inte minst när det gäller reformer i rättsapparaten och ett slut med det vi har kommit att kalla för den selektiva rättskipningen.

Från ukrainsk sida är man utomordentligt angelägen om att få till det här avtalet. Man målar upp allehanda andra alternativ som man annars kan "tvingas in i" och som man säger sig vilja undvika, med hänsyftning till de olika ryska planerna på den centralasiatiska tullunionen. Vi har ju menat från europeisk sida att man kan ha goda relationer med både Ryssland och Europa. När det gäller det handelspolitiska regelverket måste man dock i någon mån välja.

Vi ser också det här associeringsavtalet och det djupa frihandelsavtalet med Ukraina som ett viktigt steg framåt, men det förutsätter som sagt att villkoren uppfylls. Vi får väl se hur långt Ukraina är berett att gå mellan nu och toppmötet i november. Vi får en första kontrollstation när utrikesministrarna möts den 22 juli. Vid det laget kanske vi också får höra mer om vilka avsikter Ukraina.

När det gäller Moldavien har vi ett färdigt avtal som vi tror ska kunna paraferas i samband med Vilnius.

Samma sak gäller Georgien. I fallet Georgien hade vi in i det sista problem inne i EU-kretsen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Vi har nu en kompromiss och kan alltså gå vidare också med det georgiska avtalet.

Sedan kommer en särskild problemställning att vara hur Vitryssland ska vara representerat när vi kommer till toppmötet. Vi har haft olika erfarenheter. Vid det första mötet i Prag 2009 var det på det sättet att man gjorde upp med Vitryssland om att president Lukasjenko bjöds, men under uttryckliga villkor att han inte skulle komma och att landet skulle representeras på lägre nivå.

Nästa gång, i Warszawa, inbjöd vi direkt någon på lägre nivå från Vitryssland. Jag tror att det var utrikesministern. Då valde Vitryssland att inte komma alls.

Nu inriktar vi oss på, och det får bli det litauiska ordförandeskapets ansvar, att just försöka få till en Praglösning, om jag får kalla det så, det vill säga att en inbjudan må riktas till presidenten under den absoluta förutsättningen att han sedan bestämmer sig för att inte komma. Den här gången har vi också bättre möjlighet att sätta kraft bakom orden eftersom han dessutom är listad och det i så fall skulle behövas ett undantag för att han skulle kunna dyka upp. Det kommer han inte att få.

Sedan kommer över lag diskussionerna om det östliga partnerskapet som ett generellt samarbets- och dialogforum naturligtvis att kunna få en skjuts framåt genom det här toppmötet. Det är det som förberedelsearbetet inriktas på.

Anf. 64 JOHNNY SKALIN (SD):

Jag vill vidhålla vår avvikande mening från den 15 februari.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens redovisade inriktning när det gäller det östra partnerskapet, men vi har noterat en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Därmed tar vi oss vidare till den sista punkten på dagordningen, punkt 9, Övriga frågor. Det gäller information.

Anf. 66 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Där var det på det sättet att vid förra FAC i maj hade utrikesministern anmält sin avsikt att ge kollegerna en orientering om det avslutade svenska ordförandeskapet i Arktiska rådet, inte minst lite om de diskussioner som hade ägt rum under de överläggningar som fördes framför allt när man skulle komma överens om vilka som skulle få bli observatörer. Det blev en ganska animerad diskussion.

2012/13:42
20 juni

Nu hanns det inte med under FAC i maj, därför har vi anmält frågan igen. Där kommer utrikesministern att redovisa för kollegerna vad som förevar vid Kirunamötet, men också lite om vilka framsteg som har skett de här två åren och att Sverige nu överlämnar stafettpinnen till det kanadensiska ordförandeskapet.

Sedan kommer också Portugal att anmäla det möte som kallas för Fem-plus-fem-mötet, som handlar om Medelhavssamarbetet som de är värdar för och kommer att vilja informera utrikesministerkretsen om.

Anf. 67 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen under punkten 9. Det var den sista punkten på dagordningen så vi ber att få tacka kabinetssekreteraren med medarbetare för i dag och önska en trevlig midsommarhelg.

3 § Jordbruk och fiske

Landsbygdsminister Eskil Erlandsson

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 13–14 maj 2013

Åtterrappport från informellt ministermöte den 27–28 maj 2013

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 24–25 juni 2013

2012/13:42

20 juni

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar landsbygdsminister Eskil Erlandsson med medarbetare välkomna till EU-nämnden.

Det finns inte några A-punkter. Finns det något att säga något med anledning av möte i rådet den 13–14 maj respektive det informella ministermötet den 27–28 maj?

Anf. 69 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Som vanligt är jag beredd att svara på nämndens eventuella frågor.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Ingen begär ordet, och vi går över till den korta men innehållsrika dagordningen. Det handlar om punkt 4 om reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken. Detta gäller ett beslut om politisk överenskommelse som omfattar alla fyra rättsakter. Jag utgår från att landsbygdsministern vill ta de olika delarna i ett sammanhang.

Anf. 71 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Ordförandeskapets målsättning är att under junirådet nå en politisk överenskommelse för hela reformpaketet som därefter kan accepteras av Europaparlamentet.

Vi hade en överläggning om denna fråga i miljö- och jordbruksutskottet i går. Jag tänkte därför vara kortfattad.

Min målsättning är att vara delaktig i utformningen av detta gemensamma politikområde, och jag kommer att göra vad jag kan för att i slutändan kunna ställa mig bakom en överenskommelse nästa vecka.

Det är min förhoppning att en överenskommelse kan komma till stånd och att beslutet inte skjuts upp. Vi behöver ett beslut för att få tid till ett genomtänkt och funktionellt genomförande av reformen på hemmaplan.

Till de utestående frågorna inför rådet hör marknadsstöd, reglering av kvoter i den samlade marknadsordningen, förgröning och kopplade stöd i direktstöden. Dessutom finns olösta frågor som har att göra med ansvarsfördelningen mellan institutionerna för själva beslutsfattandet.

Regeringens övergripande handlingslinje är fortsatt att uppnå en ökad marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, ökad miljönytta och en förbättrad samstämmighet med handels- och utvecklingspolitiken.

I förhandlingarna har det också varit viktigt för regeringen att verka för en minskad administrativ börda för såväl lantbrukare som myndigheter samt att regelverket ska vara applicerbart på svenska förhållanden.

I många frågor har rådets överenskommelser om direktstödsförordningen stått sig väl i förhandlingarna med parlamentet och kommission-

en. I fråga om kopplade stöd innebär rådsöverenskommelsen en mindre höjning av andelen direktstöd som kan användas till kopplade stöd.

Europaparlamentet vill ha ytterligare höjningar, och ett stort antal medlemsstater står på parlamentets sida i denna fråga.

Regeringens målsättning är att de kopplade stöden ska fasas ut, vilket jag kontinuerligt har framfört på ministerråd och i mina kontakter med kommissionen och Europaparlamentet. Givet läget i förhandlingarna kommer regeringen att verka för att begränsa de kopplade stöden så att de blir så låga som möjligt.

Förgröningen av direktstöden är viktig för alla tre institutioner, och vi har ännu inte nått en samsyn. Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att miljönyttan överstiger den tillkommande administrationen och att överenskommelsen om skogsdominerade områden kvarstår.

Den horisontella förordningen innehåller regler för hur jordbruksstöden ska administreras. Min förhoppning är att vi ska komma överens om ett regelverk som minimerar den administrativa bördan för alla intressenter.

Den samlade marknadsordningen innehåller marknadsregler och ett antal olika marknadsstöd. Från svensk sida har vi hela tiden arbetat för att hålla emot de tyvärr ganska starka krafter som önskar en återgång till gamla tiders regleringar. Sveriges roll är därför mycket viktig i dessa delar, och varje marknadsstörande reglering som inte införs måste ses som en framgång.

Landsbygdsförordningen bedömer jag kommer att vara den minst problematiska förordningen i slutförhandlingarna. Den utestående frågan som är av största intresse för Sverige är översynen av områden med naturliga handikapp.

Regeringen föredrar att översyn görs omgående så att de socioekonomiska kriterier som används av vissa länder stryks.

Anf. 72 PYYRI NIEMI (S):

Vi vidhåller våra tidigare ståndpunkter men gör ingen affär av det i dag. Däremot välkomnar jag verkligen den skrivning som regeringen kompletterade med när det gäller de kopplade stöden. Det tycker jag var ett mycket skarpt tillägg, och det välkomnas av oss socialdemokrater.

Anf. 73 KEW NORDQVIST (MP):

I likhet med vad som sades i går i utskottet vill vi berömma för framgångarna när det gäller skogsdominerade områden, betesområden och småbrukarstödet.

Med den ändring som blev om kopplade stöd tycker vi att det finns skäl att ställa oss bakom regeringen.

Anf. 74 LARS OHLY (V):

Herr ordförande! I miljö- och jordbruksutskottet i går framförde vår ledamot en avvikande mening som jag vill vidhålla. Anledningen till det är att man kan förledas att tro att vi har nått några stora framgångar därför att motståndet mot en förändrad jordbrukspolitik är så starkt. Men om vi ska försöka ställa oss lite vid sidan om och se relativt objektivt på vad som egentligen händer på jordbrukspolitikens område med dessa nya

akter, kan jag inte tolka detta på något annat sätt än att den gamla subventionspolitiken och de gamla regleringarna i allt väsentligt kvarstår.

Jag menar att den svenska positionen i huvudsak har varit bra. Det är inte i första hand hur Sverige har agerat hittills som vi avviker mot, utan vi avviker mot att man ska acceptera ett förhandlingsresultat som är så långt ifrån den svenska ursprungliga positionen. Det är en gammalmodig subventionspolitik som inte kommer att stimulera till ett modernt och hållbart jordbruk utan som tvärtom behåller allt det som vi har varit missnöjda med. Fusk och misshushållning kommer att kunna fortsätta eftersom det inte finns bättre sanktioner och uppföljningsmöjligheter. Stora välbeställda bidragstagare kommer att kunna fortsätta att kamma hem stora subventioner på bekostnad av småbrukare. Ineffektiva och miljöbelastande jordbruksföretag kommer att kunna fortsätta att producera utan att ta hänsyn till ekologisk hållbarhet eller vad europeiska konsumenter vill ha. Kemikalieanvändning, fossilberoende, intensiv djurhållning och stor övergödning kommer att fortsätta att vara stora problem med den nya jordbrukspolitiken.

Det värsta är kanske interventionsuppköpen och exportstöden. Här fortsätter vi att låsa fast den europeiska jordbrukspolitiken på ett sätt som gör att vi kommer att dumpa jordbruksprodukter i utvecklingsländerna. Vi har en mycket negativ påverkan på världshandeln genom EU:s egna åtgärder för att stötta sitt eget jordbruk och för att subventionera det på världsmarknaden.

Slutsatsen från vår sida är att det finns saker som har gått åt rätt håll. Det som regeringen lade till efter mötet i går välkomnar vi; det tycker vi var bra. Men när vi gör en helhetsbedömning kan vi inte se att detta är i närheten av den ursprungliga svenska positionen. Därför tycker vi att regeringen borde rösta nej.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Vi har noterat den avvikande meningen.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt vad avser dagordningspunkt 4, men det finns också en avvikande mening från Vänsterpartiet.

Vi går över till den sista punkten, Övriga frågor.

Anf. 76 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Såvitt jag känner till har det inte anmälts några övriga frågor.

Då kan vi önska varandra en trevlig midsommar.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Detsamma önskar vi landsbygdsministern med medarbetare. Tack för i dag!

4 § Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (socialpolitik)

Statsrådet Maria Larsson

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (socialpolitik) den 20–21 juni 2013

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Maria Larsson med medarbetare välkomna. Det finns inga A-punkter.

Då ger jag statsrådet ordet med anledning av lagstiftningsöverläggningar om förslag till Europaparlamentet och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter. Det är en beslutspunkt.

Anf. 79 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr ordförande! Det var knappt en vecka sedan som vi senast sågs här i nämnden angående förhandlingarna om tobaksproduktdirektivet. Det har hänt en del sedan vi sågs senast, även om jag kanske hade trott att det skulle hända ännu mer. Men jag tänker redogöra för vad som har hänt.

I fredags den 14 juni, samtidigt som jag var i EU-nämnden, pågick Coreperförhandlingar i Bryssel. Dessa förhandlingar resulterade i ett enda ändringsförslag som ordföranden presenterade i direktivet. Det innebar att en majoritet av medlemsstaterna önskade ett totalförbud av tobak över internet.

Detta är något som regeringen stöder, även om vi inte heller var emot det tidigare förslaget som handlade om att EU försökte reglera försäljningen av tobak över internet. Det var alltså det enda ändringsförslaget, och det kommer att finnas på bordet på mötet i morgon. Dock kan man nog förvänta sig att det under förhandlingarna kommer att komma fler nya förslag, men vi har ännu inte sett dem.

Som jag redogjorde för i förra veckan har regeringen gjort klart att vi inte stöder att förbudet av tobaksprodukter med karakteristiska smaker ska omfatta snuset. Vi vill förbehålla oss rätten att själva bestämma över en produkt som bara finns på svensk marknad, än så länge. Vi anser också att det ska vara upp till Sverige att bedöma och besluta om vilka eventuella smakhänvisningar som ska finnas på snusdosorna.

Förhandlingsläget är oklart in i det sista, och vi har inga garantier så här långt att snuset kommer att undantas på det sätt som vi önskar. Vi arbetar hårt för att det ska bli fallet. Det är komplicerade förhandlingar.

Sedan vårt senaste möte i fredags har jag blivit kallad till KU med anledning av frågan om hälsovarningarnas täckning, omfattning och storlek på tobaksprodukter för rökning. I morse var jag i KU. Vi hade med oss en handling dit, som vi också har med oss hit om EU-nämnden vill ha den, där vi också har infört de förändringar i handlingen som KU gav uttryck för.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Jag kan meddela ministern att denna handling från KU har blivit utdelad till nämndens ledamöter.

Anf. 81 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Men de ändringar som KU framförde finns väl inte med där?

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Jo, det är direkt från KU:s protokoll.

Anf. 83 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Om det finns anledning att distribuera den har vi den med oss.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

För säkerhets skull delar vi ut den.

Anf. 85 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Det jag framförde till KU var följande: Inför förhandlingarna och omröstningarna i morgon tyder allt på att det finns en kvalificerad majoritet av medlemsstater som kommer att rösta för storlekar på hälsovarningar som är över 50 procent men mindre än 70 procent. Ni minns att kommissionens utgångsförslag var 75 procent, medan ordförandeskapet har lagt ett kompromissförslag på 70 procent.

Mot bakgrund av den rättsliga analys som har genomförts av Justitiedepartementet kan det sammanfattningsvis sägas att en ökning av storleken på hälsovarningarna kan vara grundlagsstridig. Därför har regeringen under förhandlingarna framfört att minimikravet för de kombinerade hälsovarningarna är att de bör omfatta högst 50 procent av fram- och baksidan av en förpackning, för att undvika att det blir alltför problematiskt utifrån ett grundlagsperspektiv.

Vi har nu en situation som kan uppkomma där en kvalificerad majoritet önskar och röstar för att hälsovarningarna ska vara större än 50 procent men mindre än 70 procent. Regeringen bedömer det som sannolikt att flertalet medlemsstater kommer att säga ja till hälsovarningar där storleken blir ca 65 procent. Det är där vi tror att ett kompromissförslag kommer att hamna. Men som sagt: Ingenting är klart. Vi har inte sett förslaget än. En sådan ökning av storleken kan självklart också anses problematisk ur ett grundlagsperspektiv.

När vi besökte KU i dag var deras budskap tydligt: Sverige ska vid förhandlingarna i morgon framföra att det är osäkert *om* och *hur* Sverige kan genomföra direktivet avseende hälsovarningarnas storlek. KU var samtidigt tydligt med att Sverige ska rösta ja till direktivet i det här avseendet och att regeringen måste analysera och bedöma hur bestämmelsen kan införlivas i svensk rätt. Det fanns KU-ledamöter som uttryckte – vilket jag instämmer i – att en eventuell grundlagsändring i det här fallet är motiverad utifrån folkhälsoskäl.

Mot bakgrund av KU:s inställning kommer Sveriges ståndpunkt vid förhandlingarna i morgon att vara att Sverige inte kan utlova en grundlagsändring.

För kännedom har regeringen begärt att det i direktivet införs en skälstext med anledning av våra grundlagsbekymmer. Det är ganska vanligt att så sker. Regeringen avser dessutom att avge en ensidig deklaration vid omröstningen, för att förtydliga att det kan komma att behövas tid för genomförandet av direktivet i den här delen. Om en grundlagsförändring behövs kommer den naturligtvis att ta ganska ansevärd tid i anspråk. Därför finns det en angelägenhetsgrad för att införa en ensidig deklaration.

Anf. 86 MARIE GRANLUND (S):

Ordförande! Jag vill tacka ministern för redogörelsen.

För att börja med snuset: Jag vill återupprepa det vi framförde förra gången, att vi är glada att regeringen nu har släppt exportambitionerna, eftersom de hotade att äventyra snuset i Sverige. Ni drev det alldeles för långt, men vi är glada att ni har släppt det.

En fråga som har kommit upp som jag blir lite förvånad över att ministern inte tar upp är att det i medierna spekuleras om natriumkarbonat, som mer eller mindre skulle omöjliggöra att snuset kan produceras. Oavsett om detta är rätt eller fel vore det kanske klädsamt om statsrådet tog upp den frågan, som finns i alla medier i dag. Detta om snuset.

För att gå över till tobaksreklamen skulle jag vilja säga att det är få ärenden som har kommit hit som har varit så dåligt beredda. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att statsrådet och departementet – när vi pratar om grundlagsfrågor och den här typen av frågor – inte självmant tog initiativ till att gå till konstitutionsutskottet, utan att allt behöver ske med mycket kort varsel, väldigt hetsigt och upp och ned. Jag tycker att det är beklagligt, och jag vill verkligen framföra det.

Förra gången fick regeringen majoritet med hjälp av Sverigedemokraterna för att åka ned till Bryssel eller Luxemburg och driva kravet på 50 procent. Jag tycker att det är extremt genant att Sverige, som brukar ta täten i folkhälsoarbetet, skulle göra på det sättet. Man hänvisade då till grundlagen.

De promemorior som vi äntligen har fått nu säger att det inte är säkert om det verkligen strider mot nuvarande grundlag. Men det mest intressanta i detta är att Yttrandefrihetskommittén – inte beroende på snus eller något annat – själv har tagit ett initiativ till ett arbete därför att man vill ändra detta. Det finns en total politisk enighet i Yttrandefrihetskommittén om detta, om jag har förstått det hela rätt.

Därför skulle det inte vara omöjligt. Men detta sade inte statsrådet något om förra gången statsrådet var här, och det tycker jag är konstigt.

Jag förstår inte riktigt skillnaden mellan 70 och 75 procent. Jag förstår att det är 5 procent, men jag förstår inte varför vi nu helt plötsligt pratar om 70 procent. Vår hållning från Socialdemokraterna – och den hållningen vill vi att statsrådet ska driva i Luxemburg – är så mycket varningstexter som det bara går. Självklart måste vi ta hänsyn till grundlagen. Men statsrådet måste ha en ingång i de här förhandlingarna. Vi vill att det ska drivas så mycket som möjligt och att regeringen börjar leverera vad gäller Yttrandefrihetskommitténs förslag, för det är faktiskt rätt viktigt.

Det var mina frågor och synpunkter.

Anf. 87 LARS OHLY (V):

Vad jag finner av de papper som vi har fått från konstitutionsutskottet var man helt enig där – det kan kanske andra ledamöter i KU bekräfta i så fall – om en förändrad linje jämfört med den som statsrådet hade föredragit som regeringens position.

Det enda rätta här tycker jag skulle vara att EU-nämnden bekräftar enigheten i konstitutionsutskottet och därmed ställer sig bakom det papper som vi har fått från KU nu på morgonen.

Anf. 88 KEW NORDQVIST (MP):

Jag håller i stort sett med Socialdemokraterna. Speciellt den korta tiden gör att ärendet inte hinner förberedas på det sätt som vi önskar.

Så mycket varningstext som möjligt är budskapet från oss.

Anf. 89 KARL SIGFRID (M):

Vi gjorde lite ändringar i konstitutionsutskottet. De är införda i det nya pm som vi fick från Socialdepartementet, med undantag av någon mening som missades men som var ganska väsentlig:

”Vidare ska Sverige framföra att det för närvarande pågår ett över-
synsarbete gällande svenska tryck- och yttrandefrihetliga grundlags-
bestämmelser avseende utformning av varningstext, innehållsdeklaration
och annan liknande produktinformation.”

Det framgår av det protokoll som vi har fått, så vi bör kanske utgå från det KU-protokollet, så att det blir mer exakt när vi ger mandatet.

Anf. 90 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för att hon har kommit hit i dag och ger den här informationen.

Jag måste bemöta något, eftersom det har hänvisats till Yttrandefrihetskommittén och sägs att det ska vara så mycket varningstext som möjligt.

Jag satt i Yttrandefrihetskommittén i fyra fem år. Vi var en politiskt enig kommitté som kom fram till att det förmodligen strider mot svensk tryckfrihet att göra detta. Med all respekt: Vill man värna tryckfriheten får man nog ha lite sans och reson i de här frågorna och också lite ödmjukhet. Jag tycker att det är bra med KU:s uttalande i detta avseende, att säga att det kan strida mot tryckfrihetsförordningen.

I dag har vi de facto inget lagförslag på bordet. Men det är inte därför att regeringen har försenat det utan därför att processen har den gången, att det har varit en remissomgång och att frågan nu bereds i Regeringskansliet. Det finns inget lagförslag på bordet i dag, och då står vi i den här situationen.

Anf. 91 ORDFÖRANDE:

Innan jag lämnar ordet till statsrådet vill jag säga att det synes finnas en stor majoritet för att EU-nämnden ska ställa sig bakom konstitutionsutskottets yttrande på den här punkten. Det vore då välkommet, när statsrådet nu får möjligheten, om vi fick ett klagörande beträffande huruvida detta även är regeringens ståndpunkt eller inte.

Anf. 92 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr ordförande! Låt mig börja med att säga att jag finner ... Jag ser att det verkar finnas ytterligare en talare som kanske bör släppas in först.

Anf. 93 ORDFÖRANDE:

Ja, kan vi göra det? Det är lite bristande uppmärksamhet från min sida som har förorsakat detta.

Anf. 94 BILLY GUSTAFSSON (S):

Jag vill börja med att till Lars Ohly bekräfta att det är ett enigt konstitutionsutskott som står bakom de synpunkter som framfördes. Utgångspunkten var det dokument som är bifogat protokollet och som vi gjorde en del ändringar i.

Den här frågan innehåller en målkonflikt, för det är ju två dimensioner i den. Det är dels en grundlagsaspekt, dels en sakpolitisk aspekt.

Man kan faktiskt ha två åsikter som inte riktigt är förenliga. Det är sannolikt viktigt med den här varningstexten. Man gör bedömningen att den har en viktig funktion för att kunna begränsa en av våra största hälsorisker. Å andra sidan har vi kommit fram till – även om det i och för sig inte är prövat – att det handlar om exakt 50 procent, men jag tror att det är en ganska rimlig bedömning, utifrån hur reglerna ser ut i dag.

Utgångspunkten kan vara, som Marie Granlund är inne på, att det är önskvärt att man får så tydliga varningssignaler som möjligt eftersom den här hälsoaspekten finns.

Samtidigt är det viktigt att vi håller grundlagarna i respekt. Beträffande regeringens utgångspunkt har jag inte hunnit kontrolläsa, men vår ståndpunkt utgår från det protokoll som är utdelat. Är inte allt infört utgår jag från att ni rättar till det, så att vi har de utgångspunkterna klara för oss.

Anf. 95 FREDRICK FEDERLEY (C):

Ordförande! Tack, ministern!

Jag tänker nog krångla till detta lite ytterligare. Nu hanterar vi ett ärende som är mitt i förhandlingarna, många vill säga sitt, och KU har sagt sitt på morgonen.

Det innebär att vi ställs inför ett lite annorlunda sätt att arbeta i nämnden än tidigare. I början av 2006 hade vi ganska många diskussioner kring hur EU-nämnden skulle förfara, och vi hade det i början av den här mandatperioden. Det blev en minoritetsregering. Nu har vi lyckats hitta formerna. Sedan måste vi också tillstå att det är ett föränderligt arbete där vi som nämnd måste hänga med.

Jag motsätter mig absolut inte det som konstitutionsutskottet säger utan ställer mig bakom det. Jag vill bara att nämnden reflekterar över vad konstitutionsutskottet gör. Konstitutionsutskottet anger olika positioner utifrån hur de övriga rådsmedlemmarna kommer att agera. Man villkorar alltså positionerna. Det kan vara rimligt, och det är väl ofta så man gör i alla typer av förhandlingar, var det än gäller. Man säger: Hit vill vi nå, men i händelse av att det faller ut annorlunda ska vi gå hit.

Det är dock nytt att EU-nämnden ställer sig bakom en sådan position. Jag kan inte minnas från mina sex sju år i nämnden att vi har gjort så tidigare. Den diskussionen kanske egentligen inte hör hemma i en dis-

kussion med ministern. Men vi bör kanske skicka med till presidiet: Hur agerar vi framöver när liknande situationer uppstår? Nog sagt om detta.

Vad gäller själva exportförbudet uppfattar jag att regeringens ståndpunkt fortfarande är att man arbetar för att det ska tas bort men att man inte gör det i den här situationen, eftersom den diskussionen nu är avförd från agendan. Regeringens ståndpunkt finns kvar men i andra sammanhang som rör till exempel handel. Jag vill bara ha ett klargörande där.

Sedan kommer vi in på två saker som är särskilt intressanta. Ministern sade att det inte finns några garantier för att vi får behålla undantaget, som är framförhandlat i samband med vårt inträde i unionen. Det innebär att rådet är berett att tassa in på områdena där man har lovat svenska folket undantag.

Jag förutsätter och tror att ministern kommer att vara väldigt tydlig med att det kan få implikationer på andra områden. Det mesta man gör tenderar ju att sedermera bli ett prejudikat i andra sammanhang. Sanningen att säga kanske inte tobak är det viktigaste för svenska folket. Men det kan dyka upp andra frågor där man sedan kan komma att tassa på vårt område. Även om jag personligen inte är den största anhängaren av Systembolaget finns det en stor politisk majoritet för det, och en stor majoritet av svenska folket är nog för det. Vad händer den dag det kommer upp till diskussion, vi hävdar vårt undantag och man säger: Ni förlorade i tobaksfördraget. Det kan påverka. Jag vill bara att vi lyfter fram den aspekten, som inte är helt oviktig.

I den händelse att rådet så att säga kör över oss och inte låter oss behålla det undantag som vi har framförhandlat innebär det att vi borde ha positioner på en lång rad andra saker, som smakämnen, som ministern redan har varit tydlig om, men också beträffande det surhetsreglerande medlet, som tas upp i medierna i dag. Det var den skrivningen jag hänvisade till när vi sågs förra veckan, som jag hade sett redan då men som inte fanns med.

Frågan om förpackningen är inte helt okomplicerad. För min del får man gärna ha 100 procent av förpackningen med varningstexter och skrämmande bilder och så vidare. Jag är hyggligt övertygad om att det har begränsad verkan. Men tror man att det är effektivt och att det kan hindra ett antal personer från att röka är det bra.

Däremot tycker jag att det är problematiskt om det är EU som får oss att göra den förändringen. Om vi tar ett eget politiskt initiativ – Billy Gustafsson var lite inne på den inriktningen – är det en sak. Då gör vi det av egen politisk vilja. Och vi brukar alltid ganska hårt motarbeta när Europeiska unionen försöker få oss att ändra vår grundlag. Därför är det komplicerat.

En fråga som kanske ter sig enkel utifrån och i allmän debatt visar sig vara otroligt svår konstitutionellt, för vår arbetsordning och så vidare. All respekt för ministern, som säkert har ganska stökiga dagar nu och mycket tryck från olika håll. Men jag ville lyfta fram några andra aspekter av det här som vi bör ha med oss i vår hantering framöver.

Sist men inte minst: Det är oerhört naivt om rådet tror att man kan förbjuda internethandel med tobak. Det är säkert en vacker tanke, men det kommer inte att funka. Man kan väl ha det, men det kommer inte att funka.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Fredrick Federley har helt rätt i att vi inte förhåller oss till konstitutionsutskottets ställningstagande. Min fråga till statsrådet var om hon omfattar det ställningstagande som KU har gjort och om det därmed har blivit regeringens ståndpunkt, för den har EU-nämnden att förhålla sig till. Statsrådet ska snart få möjlighet att svara på den frågan.

Anf. 97 BÖRJE VESTLUND (S):

Får jag bara deklarerat för Socialdemokraterna att vi inte har släppt exportfrågan över huvud taget. Däremot tänker vi när det gäller just detta direktiv inte ta upp den frågan något mer.

Anf. 98 MARIE GRANLUND (S):

Jag tror nog att exportfrågan är död framöver, med tanke på det här smakdirektivet, att det inte kommer att gå att göra någonting åt det.

Frågan är verkligen komplex. Det vill jag ge Fredrick Federley rätt i. Det är därför det är så anmärkningsvärt att man inte har berett det här mer i regeringen och verkligen förankrat det i instanserna. Det är därför det blir så hetsigt och ad hoc-betonat här just nu.

Precis som Fredrick Federley säger ska EU inte diktera vad vi gör med våra grundlagar. Förbjud det! Det är inte aktuellt.

Men just Yttrandefrihetskommittén hade på eget initiativ, innan man över huvud taget visste att det här skulle komma fram, konstaterat att vi antagligen måste göra någonting åt det. Det är ju inte säkert ens att de här 50 procenten i dag är okej. Eller så är de okej, och 75 procent är okej. Det är ingen som riktigt verkar veta.

Det är det som jag tycker är anmärkningsvärt, att statsrådet inte, när hon var här förra gången, upplyste om att man redan har tagit initiativet i det här. Det är ju så turligt att vi har ett val väldigt snart, av många olika skäl. Och eftersom det när det gäller en grundlagsändring ska vara ett val emellan går det att snabbt ta fram någonting. Så har vi ett val, och sedan träder det i kraft. Eftersom det är ett direktiv vi pratar om ska det inte omedelbart träda i kraft.

Jag hoppas verkligen att Sverige nu inte kommer att tillhöra någon blockerande majoritet på tobaksindustrins sida. Men frågan är lite mer komplex, för det är en kvalificerad majoritet. Om man nu helt plötsligt skulle bestämma sig för 70 procent undrar jag: Vad ska Sverige göra då?

Anf. 99 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr ordförande! Även om det kanske inte låter alldeles så just nu kan jag konstatera att det är ganska mycket vi är ense om i det här rummet. Vi har varit ense om att Sverige initialt ska driva frågan om omsättningsförbudet. Vi visste att det var svårt. Det sade jag när jag var här förra gången, men vi har ett tydligt ställningstagande från riksdagen varför denna fråga naturligtvis har prövats.

Sverige fick då ganska kraftiga motreaktioner på det varför det inte har varit läge att tro att man får en majoritet i ett direktiv som handlar om att minska tobaksbruket.

Däremot skulle jag inte vilja säga att det inte finns några möjligheter att lyfta fram frågan i andra sammanhang. Men vi vill naturligtvis lyfta fram de svenska ståndpunkterna, som är förankrade i riksdagen, i de

sammanhang där det låter sig göras. Det lät sig göras också i det här sammanhanget, även om vi visste att föresatserna i det här direktivet egentligen handlade om någonting annat än att ha inreklamnadsskäl.

Jag är också glad att vi har en sådan enighet bakom oss när det gäller att värna snuset och rätten att själva få bestämma om det. Att vi gjorde det här undantaget vid medlemskapsförhandlingarna visar hur viktig frågan är för Sverige. Det visar också betydelsen av att vi fortsatt värnar den.

Det har vi gjort på alla de sätt som vi har kunnat se att det finns artiklar som berör snuset. Frågan om natriumkarbonat är ganska sent tillkommen i förhandlingarna. Den kom in i slutet av maj i förhandlingarna som en ny artikel, beroende på att något annat medlemsland kanske hade matat in den eller så. Det tog ett tag innan vi hade analyserat den och sett att den faktiskt också berör snuset. Det är det här som hela tiden har varit problematiken.

Jag har stor förståelse för att EU-nämnden tycker att det är rörigt och att man får ha kort framförhållning. Jag kan tala om att det tycker regeringen också. Vi jobbar på så fort vi kan med alla de nya förslag som hela tiden kommer. Men vet då att det har varit 13 rådsarbetsgruppsmöten under våren, vilket är extremt mycket på extremt kort tid.

Det gör att utgångspunkten för förhandlingen naturligtvis hela tiden ändrar sig. Det ska fram nya ställningstaganden, och det blir enormt korta beredningstider. Det hoppas jag att EU-nämnden har en viss förståelse för, även om vi alla önskar att förutsättningarna skulle vara annorlunda.

Jag kan också notera att vi har en enighet i att vi inte bör låta hälsovarningarnas storlek vara grund för ett nej från regeringens sida, utan det är enbart om vi inte får behålla rätten att själva bestämma över snuset som utgör grunden för att vi skulle säga nej till tobaksdirektivet.

När det gäller hälsovarningarnas storlek har regeringen kommit fram till slutsatsen att vi bör säga ja, även om det har implikationer för vår grundlag så småningom. Och den analysen har, som sagt, inte varit möjlig att till fullo göra.

När det gäller förslaget från Yttrandefrihetskommittén ska jag be att få överlämna ordet till Magnus Graner från Justitiedepartementet.

Anf. 100 Statssekreterare MAGNUS GRANER:

Herr ordförande! EU-nämnden! Det har gjorts en del påståenden när det gäller beredningen av Yttrandefrihetskommitténs arbete och om beredningen i Regeringskansliet i förhållande till riksdagen av den här frågan. Eftersom det i hög grad utgör kritik också mot Justitiedepartementets arbete har jag bett att särskilt få följa med och redogöra för det arbetet.

Låt mig börja med innehållet i Yttrandefrihetskommitténs betänkande. Där talas det en hel del om det så kallade förpackningsundantaget, nämligen den del av förpackningsundantaget som rör innehållet i budskapen. Det ska vara tillåtet att skriva mycket om att rökning dödar. Men man får inte skriva att människor ska låta bli att röka eftersom det är en normativ sats, till skillnad från en deskriptiv sats.

Om detta står det väldigt mycket. Det kan man naturligtvis tycka är lite fånigt och skratta åt, men det är långt skrivet om detta i Yttrandefrihetskommittén. Däremot står det inte ett ord om ytan. I Yttrandefrihets-

kommitténs betänkande står det att man generellt är mot en utvidgning av förpackningsundantaget, men man säger ingenting om ytan.

Detta har nu remitterats, och detta står nu Justitiedepartementet inför att bereda. Det är naturligtvis en rätt komplicerad beredningsprocess.

Jag tror att om Justitiedepartementet skulle bereda detta på ett sådant sätt att vi skulle lägga fram en proposition till hösten och en ny proposition till våren skulle berörda instanser rikta stor kritik mot Regeringskansliet. För det skulle vara en slarvig beredning av ett grundlagsförslag, med mindre än att farten kan höjas väsentligt.

När det gäller de övriga beredningsfrågorna får jag nog säga att jag tycker att av det som har sagts kring bordet fångade Billy Gustafsson bäst det som regeringen har uppfattat som signaler från riksdagen.

Jag har varit många gånger i konstitutionsutskottet och redogjort för de utmaningar som EU-medlemskapet och inte minst Lissabonfördraget innebär när det gäller svensk grundlag, inte minst tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, och har från riksdagens konstitutionsutskott fått ett väldigt tydligt besked om att svensk grundlag ska värnas. Det har varit utgångspunkten för Justitiedepartementets syn i den här frågan.

Jag vet också att det finns andra utskott som har haft andra uppfattningar. Jag kan då konstatera att en del av beredningsansvaret naturligtvis faller på Regeringskansliet, men det är också så att riksdagen har ett visst ansvar för att inom sig sortera ut och samordna sitt agerande.

Jag tror att det är precis som statsrådet just angav, att med det tempo som arbetet i EU går med måste vi inrätta – jag tror också att Fredrick Federley var inne på det – det svenska arbetet så att vi kan anpassa oss till detta.

Det var de saker jag tänkte ta upp för att kommentera det som har fallit på Justitiedepartementet av det som har sagts.

Anf. 101 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Jag har några svar till som jag vill lämna. Det finns naturligtvis en konfliktfråga när det gäller hälsovarningarnas storlek, eftersom vår yttrandefrihet också ger rätten för en näringsidkare att ha sina texter på ett paket. Säger man att hälsovarningarnas storlek kan vara hur stor som helst blir det naturligtvis den här konflikten gentemot att vi också har tillförsäkrat en yttrandefrihet för en näringsidkare. I det avseendet har jag inte förstått att det tidigare har funnits förslag.

Det finns länder som i dag inför plain packaging, men det är inte ett förslag från kommissionen och inte ett förslag som Sverige har haft att ta ställning till.

Fredrick Federleys invändning gentemot internetbevakningen och möjligheten att övervaka internetförsäljning av tobak kan jag bara instämma i. Vi ser samma problematik. Men det fanns en tydlig majoritet av medlemsländer som krävde ett totalförbud, och det gjorde att man lade fram det här förslaget. Vi har naturligtvis ingen invändning, men vi har stora frågetecken när det gäller hur det ska kunna ske.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Jag ställde frågan om den ståndpunkt som nu konstitutionsutskottet har intagit i det protokollsutdrag som vi har fått också är regeringens ståndpunkt. Den frågan tror jag inte besvarades.

Anf. 103 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr ordförande! Jag uppfattade nog själv att jag besvarade den alldeles i början, nämligen att Sverige har för avsikt att säga ja till direktivet med anledning av hälsovarningarnas storlek. Vi kommer inte att anföra grundlagsskäl, utan det kommer att handla om att man framför folkhälso-skäl. Men det innebär också att vi kommer att ha en särskild skrivning om svårigheterna. Om och hur vi ska göra det här återstår att se. Och det är i enlighet med KU:s skrivningar.

Anf. 104 MARIE GRANLUND (S):

Jag skulle vilja säga att det är lite svårt för riksdagen att samordna sitt agerande då inte ministern kommer till konstitutionsutskottet i det här ärendet. Då är det väldigt svårt att samordna agerandet, skulle jag nog vilja säga.

Jag tycker också att det är väldigt anmärkningsvärt att man inte kunde producera de papper som numera finns till förra gången i EU-nämnden. Det är ganska hafsigt och slafsigt. Även om det går snabbt måste man ha den beredskapen och den känslan för Sveriges riksdag.

Det är möjligt att Maria Larsson – det är så många frågor i omlopp – har svarat på det. Men jag har inte riktigt förstått det här med, som jag inledde med att fråga om, natriumkarbonat. Är det en fara, eller är det inte en fara? Du kanske redan har svarat på det, men då får det bli en upprepning.

Min andra fråga är: Hur hade ministern tänkt när det gäller detta med en kvalificerad majoritet? Hur skulle det stämma överens med grundlagen om man hade röstat igenom 75 procent? Hur hade det funkat?

Min tredje fråga är: Innebär det Maria Larsson säger att hon kommer att slåss för så mycket varningar som möjligt?

Anf. 105 BILLY GUSTAFSSON (S):

Jag ska kanske inte förlänga diskussionen. Men jag känner ett visst behov av att kommentera det Fredrick Federley tog upp.

Jag delar helt din uppfattning, och din analys är helt korrekt. Det är oerhört vanskligt om det skulle uppfattas som att vi på grund av att det kommer ett direktiv från EU är beredda att alltid ändra i våra grundlagar.

Det är viktigt att vi framhåller, tror jag, att processen med att se över och göra eventuella grundlagsändringar var väckt långt innan det här direktivet var aktuellt.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har det förhållningssättet.

Sedan har jag några frågor – jag tror att du kanske svarade på dem, Maria Larsson – om dokumentet som ni delade ut nu, som är daterat den 20 juni och alltså är den omarbetade delen. Tänker ni jobba in samtliga de delar och förutsättningar som KU tog fram? Allt är ju uppenbarligen inte med. Avser ni att göra det?

Slutligen vill jag bara säga – jag har för mig att det är på det sättet – att om riksdagen ska ta ställning till en grundlagsändring måste den pro-

positionen vara lämnad till riksdagen nio eller om det är tio månader före valet. Det är alltså ganska ont om tid om detta ska kunna ske och träda i kraft efter valet 2014. Då är det bara några månader som står till förfogande. Jag vill bara lyfta fram den aspekten.

Anf. 106 KARL SIGFRID (M):

De här frågorna är svåra balansakter. Det är viktigt att vi ger ett väldigt tydligt mandat från EU-nämndens sida nu.

I KU har vi i fråga efter fråga hanterat liknande situationer. Hur ska vi kunna upprätthålla den svenska grundlagen i den här lite komplicerade juridiska sitsen, där EU-rätt enligt fördraget står över nationell rätt inklusive grundlag? Vi hävdar att vi inte har överlåtit de delar som rör statskicket inklusive bland annat tryckfrihet och yttrandefrihet.

Även den här gången har vi i konstitutionsutskottet gjort en avvägning och verkligen gjort vårt bästa för att det här mandatet ska gå helt i linje med och inte riva upp den ordning som vi har haft ända sedan EU-medlemskapet startade.

Den ordning vi har i riksdagen vad gäller beslutsformer är att saksamrådet brukar tas i utskottet. Om det sedan händer något nytt eller om det finns andra, särskilda skäl kan EU-nämnden möjligen gå in och ändra på det. Om vi ska välja det minst vanskliga alternativet är nog det kloka att vi tar den text vi har i protokollet som EU-nämndens mandat. Det är den text som tydligast uttrycker det beslut KU fattade.

Anf. 107 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Eftersom vi delvis faktiskt ska runda grundlagen i EU nu har jag två frågor som känns otydliga för mig.

Det ena är om det i Yttrandefrihetskommittén – om jag uppfattar det rätt nu när vi har Justitiedepartementet här – inte sades ett ord om ytan. Har frågan om yta och förpackningstexter varit på remiss? Jag tycker att det är viktigt att den frågan är ordentligt beredd.

Det andra är om det finns någon dom i svensk domstol avseende ytan för information på förpackningen. Finns det något prejudikat? Det var jag inne på redan förra gången vi var här.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Jag skulle vilja ställa om min fråga, för jag tror att detta är en springande punkt. Kan statsrådet se att regeringens ståndpunkt här och nu på något sätt skiljer sig från KU:s i de delar KU har uttryckt, eller finns det en likhet mellan dem rent materiellt?

Anf. 109 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Ska vi börja med den sista frågan, som uppenbarligen är den viktigaste?

Jag sade i mina tidigare talarpunkter att mot bakgrund av KU:s inställning – jag upprepar det – kommer Sveriges ståndpunkt vid förhandlingarna i morgon att vara att Sverige inte kan utlova en grundlagsändring. I enlighet med KU ska vi dock rösta ja till direktivet utifrån hälsovarningarnas storlek. Det som kan förmå oss att rösta nej handlar om bestämmanderätten över snuset.

Är det tydligt nog, herr ordförande? Jag har nämligen inte sett ert utkast. Jag fick det framför mig just nu. Det är också så att era handlingar inte alltid distribueras till oss i tid. Det kom precis nu, och det säger väl någonting om den här sakens karaktär.

Anf. 110 ORDFÖRANDE:

Absolut. Jag tror att Karl Sigfrid pekade på att KU bland annat hade uttalat att man skulle poängtera att det fanns en process för en ändring av grundlagen i gång sedan tidigare. Det är det enda som jag har saknat i det som Maria Larsson nu läser upp.

Anf. 111 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Det fanns också en fråga från Désirée Pethrus i förhållande till det. Där kanske vi ska ha ytterligare ett inlägg från Justitiedepartementet.

Anf. 112 Statssekreterare MAGNUS GRANER:

Tack för det! För att reda ut just den frågan kan jag säga att Yttrandefrihetskommitténs förslag bereds.

Yttrandefrihetskommitténs förslag om förpackningsundantag tar inte sikte på storleksfrågan utan bara på innehållsfrågan, som jag var inne på nyss. Det betyder att om man ska titta på storleksfrågan, som är den springande punkten i dag, kommer det att krävas någon form av ytterligare beredningsunderlag eftersom Yttrandefrihetskommittén plus remissvaren inte kommer att räcka för att ändra grundlagen, med mindre än att det ska ske på ett väldigt hafsigt och slafsigt sätt. Det vill vi ju inte. Trots allt är grundlagarna, precis som flera ledamöter har sagt, bland det viktigaste vi har. Det innebär att det vi diskuterar nu inte har någon bäring på det som kommer att träda i kraft den 1 januari 2015.

Låt mig också svara på frågan om domstolsdom om ytan. Nej, det finns inga domstolsdomar om ytan, utan det som finns är ett lagrådsyttrande. Ni vet ju att Lagrådet består av tre justitieråd, eller regeringsråd som det hette på den tiden. Det får man väl säga är på samma juridiska bedömningsnivå som ett utslag från Högsta domstolen. Där har man i ett tidigare ärende sagt att ett förpackningsundantag, som vi har kallat 40–30 – jag vet inte hur väl bekanta ni är med detta; 40 procent på ena sidan och 30 procent på andra sidan – är till nöds en acceptabel inskränkning av den svenska tryckfrihetsförordningen.

På Justitiedepartementet har vi gjort bedömningen att om vi gick till Lagrådet med ett förpackningsundantag som var något högre än 40–30 skulle det nog kunna accepteras utan att Lagrådet krävde en grundlagsändring.

Sedan har förhandlingarna utvecklats på olika sätt längs vägen till den situation som statsrådet nu har redogjort för. Då har frågan uppkommit på det sätt som vi nu beskriver. Det är alldeles riktigt att Yttrandefrihetskommitténs förslag för närvarande bereds i Regeringskansliet. I den meningen är det alldeles korrekt att närliggande frågor är under beredning. Men just frågan om ytan och storleken är inte under beredning för närvarande.

Jag tror att rent generella uppfattningar av typen att man vill göra största möjliga undantag från grundlagen omfattas av relativt få av dem

som är engagerade i grundlagsfrågor i Sverige. Jag tror att det svarar på de frågor som togs upp.

Anf. 113 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Ordförande! Jag har ytterligare några obesvarade frågor från vice ordföranden. Jag kanske kan få återkomma till dem?

Som sagt, hafsigt och slafsigt har vi haft ganska många synpunkter på och diskussioner om. Återigen: Det är en process som inte har varit lik någonting annat, och jag hoppas att EU-nämnden kan ha viss förståelse för det. Det har varit en extrem arbetssituation för många av mina medarbetare. Man får ha lite respekt för att de har försökt göra så gott de någonsin har kunnat med den korta framförhållning som nästan alltid har varit för handen.

Natriumkarbonatet var en av de punkter som tillkom sent i maj – den 23 maj fördes det upp första gången. Då var vi tvungna att analysera det utifrån om det berör snuset på något sätt. Vår slutsats är att det kan göra det. Därför har vi begärt ett undantag från den artikeln. Det har vi inkluderat i tidigare framställningar när vi har sagt att vi själva vill råda över snuset.

Det som kan ha upplevts som lite besvärligt från de andra medlemsstaternas sida är att Sverige har tillfört nya saker utifrån att nya artiklar som berör snuset har kommit till. Natriumkarbonatet är en sådan punkt där vi nu hävdar att vi vill ha ett undantag beroende på att den kan beröra snuset. Vi inkluderade när vi var här vid ett tidigare tillfälle att det fanns inlemmat i de punkter som vi sade att vi ville ha undantag från. En av de punkter som vi då angav handlade just om natriumkarbonatet. Jag skulle nog vilja säga att vi till fullo har delgett nämnden också detta.

Hur skulle det funka i praktiken om det nu skulle bli en majoritet? Jo, det skulle naturligtvis funka så att om det finns en kvalificerad majoritet blir det här beslutet. Det skulle innebära att även om Sverige säger nej till hälsovarningar i den här storleksordningen skulle man kunna få det prövat i domstol. Det skulle kunna införas någon form av sanktion i och med att Sverige överträder det som har blivit beslutat i EU.

När det gäller frågan om vi kommer att driva så mycket varningar som möjligt har jag inte uppfattat att vi ska driva att det ska vara 100 procent varningar. Med tanke på hur grundlagen är konstituerad är det naturligtvis en omöjlighet.

Det förslag som kommer att läggas fram som ett kompromissförslag förväntas hamna på ungefär 65 procent. Det är där man kan uppnå den kvalificerade majoriteten. Det är också det som KU i dag angav att vi bör kunna acceptera. Jag uppfattade det som att KU instämde i att vi bör kunna stå bakom ett sådant förslag och därmed inte säga nej till direktivet men reservera oss för om och hur vi kan genomföra det i form av en grundlagsändring.

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Innan jag släpper in vice ordföranden vill jag säga att jag själv deltog i KU:s sammanträde i dag. Den bärande tanken i det yttrande som vi nu ser från KU är att inte skapa ett intryck av att Sverige ändrar i sina grundlagar på grundval av detta. Det säger jag mot bakgrund av det som stats-

sekreteraren har anfört om svagheter eller brister i den nu pågående beredningen.

För att omhänderta den fråga som Karl Sigfrid har försökt väcka flera gånger: Är det regeringens ståndpunkt att, som det står i protokollet från KU, Sverige vidare ska framföra att det för närvarande pågår ett över-
synsarbete gällande svenska tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grund-
lagsbestämmelser? I KU kallade någon detta för ett fikonlov. Det är på
den här punkten vi behöver ett besked ifall det också är regeringens
ståndpunkt.

Anf. 115 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr ordförande! Det är ju så att Sverige vill säga ja till större hälso-
varningar. Hur vi sedan åstadkommer det och om vi kan göra det inom
ramen för utredningens arbete med tilläggsdirektiv – beredningstvånget
gäller – eller om det skulle handla om en grundlagsändring kan vi inte
säga i dagsläget. Det är vårt besked. Men vi står bakom skrivningarna
och kommer att kunna framföra att Sverige har en pågående process. Är
det möjligt att inlemma det där är kanske det en väg till att förändra häl-
sovarningarnas storlek också i vårt land, så att det inte på något sätt stri-
der mot den lagstiftning som vi har i dag.

Slutsatsen är att vi inte vill ge intryck av att det är EU som tvingar oss
att göra en grundlagsändring.

Anf. 116 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som ett ja på frågan huruvida även detta ska framfö-
ras.

Anf. 117 MARIE GRANLUND (S):

Det har aldrig varit aktuellt med 100 procent eftersom kommissionen
själv har föreslagit 75 procent. Sedan har man resonerat om ett spann
däremellan. Det är klart att man inte alltid får vad man vill; det förstår vi
också. Så är det med alla förhandlingar. Men min fråga är vilken ingång
regeringen kommer att ha. Kommer man att säga att vi bara vill ha 50
procent, eller vad kommer man att driva? Det är faktiskt ganska viktigt,
för det är ju inte en fråga för konstitutionsutskottet. Konstitutionsutskot-
tet ska behandla lagar, om det är förenligt med grundlag och annat.

Sedan finns det en politisk bedömning. Vad ska vi landa på? Där är
min fråga: Vad kommer statsrådet att driva?

Anf. 118 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag känner mig rätt nöjd med det svar vi fick från statsrådet nu. Det är
viktigt att vi värnar den svenska tryckfrihetsförordningen och yttrande-
frihetsgrundlagen och att vi inte ändrar dem på grund av ett direktiv från
EU. Vi ändrar dem av andra anledningar.

Ni kan få insiderinformation från Yttrandefrihetskommitténs arbete:
När vi tittade på den här frågan valde vi att inte titta på storlekar utan på
innehållet, för innehållet finns ju där oavsett storlek. Med fel innehåll
eller fel inriktning skulle det kunna vara 1 procent, 2 procent, 50 procent
eller 75 procent. Löser man problemet med innehållet löser man också
problemet med storleken.

Vi lämnade slutbetänkandet förra sommaren, och man har inte hunnit komma längre eftersom det är en så viktig fråga. Jag tycker att den måste beredas på ett korrekt sätt på departementet, vilket också sker. Därför kan vi tyvärr inte ha en proposition på bordet i dag, men det får vi också lasta Yttrandefrihetskommittén för. Vi tog väldigt lång tid på oss, men jag tycker att det är rimligt när det gäller grundlagsfrågor i Sverige.

Det finns en uppenbar konflikt mellan svenska tryck- och yttrandefrihetsgrundlagar och EU-rätten i de här frågorna. Det finns ett förslag att göra undantag för bipacksedlar, cigarettpaket, snusdosor och så vidare och även för visitkort som är tryckfrihetsrättsligt skyddade i dag.

Jag tycker inte att man kan låsa fast sig vid att man ska ha så mycket varningstext som möjligt eller något sådant, utan det måste finnas en säkerhetsventil som vi kan använda om eller när det visar sig att det inte går att implementera på ett sätt som är förenligt med svensk grundlag.

Det gläder mig att statsrådet säger att det KU i dag har uttalat också är regeringens ståndpunkt. Det gör att vi har den säkerhetsventil som vi behöver. I det här läget måste vi värna svensk tryck- och yttrandefrihet först.

Anf. 119 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Jag ber om ursäkt att jag förlänger debatten. I den text från konstitutionsutskottet som ordförande läste upp står det om ett översynsarbete om varningstexter, innehållsdeklarationer och liknande produktinformation, men det står ingenting om storleken där.

Anf. 120 ORDFÖRANDEn:

Det är en korrekt iakttagelse. Det står ingenting om storleken.

Anf. 121 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Det sker ett mycket stort förhandlingsarbete. Det pågår fortfarande. Jag tror att det kommer att resultera i ett förslag från kommissionen som kan samla en kvalificerad majoritet. Det är så frågan kommer att ställas, det vill säga ja eller nej till, låt oss säga, 65 procent.

Jag tror att det skulle väcka förvåning om Sverige i det läget skulle säga någonting annat än ja eller nej till förslaget. Det är så flertalet länder kommer att agera, och det är också så som jag har uppfattat att vi har en majoritet för att agera. Jag har uppfattat att det var den meningen som framfördes i KU och att det också är ställningstagandet härifrån.

Anf. 122 MARIE GRANLUND (S):

Det är inte svar på frågan. Det är självklart att om man kommer fram till en kompromiss är det ganska dumt att säga nej till den. Det förstår ju alla. Men vad är ingångsvärdena? Vad driver Maria Larsson? Driver Maria Larsson 50 procent, 55 procent, 57 procent, 69 procent eller 72 procent? Vad driver vi?

Anf. 123 ORDFÖRANDEn:

Det här handlar väl om avvägningen mellan att å ena sidan vilja skydda svensk grundlag som den nu ser ut och å andra sidan folkhälso-

spekten. Var någonstans hamnar man i den avvägningen? Det är väl så frågan ska förstås.

2012/13:42
20 juni

Anf. 124 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr ordförande! Vi har naturligtvis haft det här problemet i förhandlingarna eftersom grundlagen sätter gränser för vad vi har kunnat uttrycka. Den gränsen har vi diskuterat här ett antal gånger. Vi har anfört mycket av grundlagsskäl tidigare i förhandlingarna. När vi kommer fram till beslutet i morgon kommer frågan att vara digital, och Sveriges avsikt är att säga ja till direktivet med anledning av hälsovarningarnas storlek.

Anf. 125 MARIE GRANLUND (S):

Jag vill bara poängtera att det är omöjligt att få ett svar från regeringen om vad regeringen kommer att driva. Jag tycker att det är djupt otillfredsställande. Det är en sak med en kompromiss. Man får inte alltid det man vill. Men jag tycker att det är anmärkningsvärt att regeringen inte kan tala om vilka ingångsvärden man går in med.

Anf. 126 NILS BROWN (M):

Herr ordförande! Jag känner mig mycket trygg med regeringens linje som balanserar folkhälsoaspekten mot den grundlag vi har och som vi i alla lägen ska sätta överst och värna. Jag önskar dig lycka till i Bryssel.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Önskar ministern kommentera detta? Nej. Då finner jag sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet.

Med det tackar vi ministern med medarbetare för i dag och önskar en trevlig midsommarhelg.

Innehållsförteckning

1 § Allmänna frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	2
Anf. 7 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 8 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	2
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 10 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	2
Anf. 11 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 12 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	3
Anf. 13 LARS OHLY (V).....	4
Anf. 14 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	4
Anf. 15 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	4
Anf. 16 JOHNNY SKALIN (SD)	5
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 18 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	5
Anf. 19 LARS OHLY (V).....	5
Anf. 20 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	6
Anf. 21 TOMMY WAIDELICH (S).....	6
Anf. 22 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	6
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	7
2 § Utrikes frågor	8
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 25 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	8
Anf. 26 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 27 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	8
Anf. 28 JOHNNY SKALIN (SD)	10
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 30 TOMMY WAIDELICH (S).....	10
Anf. 31 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	11
Anf. 32 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 33 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	11
Anf. 34 BODIL CEBALLOS (MP)	12
Anf. 35 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	12
Anf. 36 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 37 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	12
Anf. 38 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 39 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	13
Anf. 40 BODIL CEBALLOS (MP)	15
Anf. 41 LARS OHLY (V).....	15
Anf. 42 FREDRICK FEDERLEY (C)	15
Anf. 43 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	15
Anf. 44 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	16
Anf. 45 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	16
Anf. 46 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 47 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	18

Anf. 48	BODIL CEBALLOS (MP)	19
Anf. 49	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	19
Anf. 50	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	19
Anf. 51	Kanslirådet CECILIA TAMM	20
Anf. 52	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	20
Anf. 53	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 54	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	20
Anf. 55	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 56	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	20
Anf. 57	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 58	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	20
Anf. 59	TOMMY WAIDELICH (S)	21
Anf. 60	LARS OHLY (V)	22
Anf. 61	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	22
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 63	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	22
Anf. 64	JOHNNY SKALIN (SD)	23
Anf. 65	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 66	Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	23
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	24
3 §	Jordbruk och fiske	25
Anf. 68	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 69	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	25
Anf. 70	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 71	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	25
Anf. 72	PYRY NIEMI (S)	26
Anf. 73	KEW NORDQVIST (MP)	26
Anf. 74	LARS OHLY (V)	26
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 76	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	27
Anf. 77	ORDFÖRANDEN	27
4 §	Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (socialpolitik)	28
Anf. 78	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 79	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	28
Anf. 80	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 81	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	29
Anf. 82	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 83	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	29
Anf. 84	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 85	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	29
Anf. 86	MARIE GRANLUND (S)	30
Anf. 87	LARS OHLY (V)	31
Anf. 88	KEW NORDQVIST (MP)	31
Anf. 89	KARL SIGFRID (M)	31
Anf. 90	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	31
Anf. 91	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 92	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	32
Anf. 93	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 94	BILLY GUSTAFSSON (S)	32

Anf. 95 FREDRICK FEDERLEY (C)	32
Anf. 96 ORDFÖRANDEN	34
Anf. 97 BÖRJE VESTLUND (S).....	34
Anf. 98 MARIE GRANLUND (S).....	34
Anf. 99 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	34
Anf. 100 Statssekreterare MAGNUS GRANER.....	35
Anf. 101 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	36
Anf. 102 ORDFÖRANDEN	37
Anf. 103 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	37
Anf. 104 MARIE GRANLUND (S).....	37
Anf. 105 BILLY GUSTAFSSON (S)	37
Anf. 106 KARL SIGFRID (M).....	38
Anf. 107 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	38
Anf. 108 ORDFÖRANDEN	38
Anf. 109 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	38
Anf. 110 ORDFÖRANDEN	39
Anf. 111 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	39
Anf. 112 Statssekreterare MAGNUS GRANER.....	39
Anf. 113 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	40
Anf. 114 ORDFÖRANDEN	40
Anf. 115 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	41
Anf. 116 ORDFÖRANDEN	41
Anf. 117 MARIE GRANLUND (S).....	41
Anf. 118 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	41
Anf. 119 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	42
Anf. 120 ORDFÖRANDEN	42
Anf. 121 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	42
Anf. 122 MARIE GRANLUND (S).....	42
Anf. 123 ORDFÖRANDEN	42
Anf. 124 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	43
Anf. 125 MARIE GRANLUND (S).....	43
Anf. 126 NILS BROWN (M).....	43
Anf. 127 ORDFÖRANDEN	43